

De bestrijding in het Belgisch recht van de moderne piraterij die het zeevaartverkeer belemmert, voorbeeld van een succesvolle federale unie.

Rede uitgesproken door de heer J.F. LECLERCQ, procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, op de plechtige openingszitting van het Hof van Cassatie op 1 september 2011.

Afdeling 1. - Een meer adequate vervolging en opsluiting van de personen die zich voor de Somalische kust aan piraterij en diefstal met geweldpleging schuldig hebben gemaakt.

Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Dames en Heren,

1. Fregatkapitein Carl GILLIS nam begin oktober 2010 het bevel over het fregat "LOUISE-MARIE" in het kader van de tweede fase van de operatie ATALANTA. Die operatie was, zoals men zich herinnert, gericht tegen de moderne piraterij die het zeevervoer in de GOLF van ADEN belemmert.

Fregatkapitein Carl GILLIS verklaarde toen dat de opdracht van de Belgische zeelieden verruimd was sedert 14 januari 2010, datum van de inwerkingtreding van de wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee ⁽¹⁾. Die nieuwe wetgeving geeft immers aan de Belgische overheid, en met name aan de commandant van de "LOUISE-MARIE", een meer stevige juridische basis in het intern recht. De commandanten van Belgische oorlogsschepen mogen zich, bijvoorbeeld, te allen tijde aan boord begeven van schepen die ervan worden verdacht aan daden van piraterij deel te nemen of zich voorbereiden om eraan deel te nemen⁽²⁾. De persoon

⁽¹⁾ Ik wens nogmaals Michael TRAEST, referendaris bij het Hof van Cassatie, te bedanken voor zijn waardevolle samenwerking. Voor de publicatiedatum van die beide vermelde wetten, zie B.S. 14 januari 2010, p. 1483 ev.

⁽²⁾ Art. 5, §§ 1 en 2, Wet 30 december 2009 betreffende de strijd tegen de piraterij op zee. Zie ook infra, nrs. 55 en 57.

die op heterdaad wordt betrappt bij piraterij of tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld met betrekking tot een dergelijk misdrijf bestaan, kan van zijn vrijheid worden beroofd op initiatief van de commandant van een Belgisch oorlogsschip⁽³⁾.

Fregatkapitein Carl GILLIS vermeldde nog dat de bemanning een opleiding bij de federale politie heeft gevolgd om uitschuijvers te voorkomen. Bovendien was er tijdens de operatie een "legal advisor" een boord en was er steeds een procureur bereikbaar⁽⁴⁾.

2. Op 1 september 2010 sprak ik voor u de rede uit: "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties"⁽⁵⁾. Die rede handelde in hoofdzaak over internationaal publiek recht, transportrecht en maritiem verzekeringsrecht.

Vandaag wil ik het hebben over strafrecht, strafprocesrecht en zeerecht⁽⁶⁾.

Twee vaststellingen hebben mijn keuze bepaald.

Eenzijds heeft de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties in paragraaf 4 van de Resolutie 1918 (2010), die op 27 april 2010 is aangenomen, uitdrukkelijk zijn bedoeling uitgedrukt om "to further the aim of prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia".

⁽³⁾ Art. 2, §1, W. 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en artt. 3, 4 en 5, §1, W. 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee Zie ook infra, nr. 58.

⁽⁴⁾ Zie F. DELEPIERRE, "Contre les pirates, dans le GOLFE D'ADEN", Le Soir van 2 en 3 oktober 2010, p. 8 en 9. Zie ook C. LAMFALUSSY, "Le 'LOUISE-MARIE' repart pour la SOMALIE", La Libre Belgique van 10 september 2010.

⁽⁵⁾ J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", Discours prononcé à l'audience solennelle de rentrée de la Cour de cassation de Belgique le 1er septembre 2010, Dr. marit. franç., Décembre 2010-720, pp. 951 s. (extraits); Paş. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", Rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Cassatie van België op 1 september 2010, A.C. 2010; R.W. 2010-11, p. 1026 ev.; "The fight against modern piracy impeding maritime traffic and hampering United Nations fundamental rights", Speech on the occasion of the opening solemn audience of the Court of Cassation of Belgium, on 1st September 2010, www.cassonline.be.

⁽⁶⁾ Over het klassieke onderscheid tussen zeerecht en maritiem recht, zie P. VINCENT, Droit de la mer, Brussel, Larcier, 2008, p. 11, nr. 1.1. Zeerecht wordt omschreven als het geheel van regels uit het internationaal recht inzake de vaststelling en het statuut van de maritieme ruimte, en het stelsel van de activiteiten in die ruimte. Maritiem recht wordt omschreven als het geheel van de rechtsregels inzake privébelangen die op zee in het geding zijn. Ik vraag me echter af of dat onderscheid heden nog zinvol is. Is Port Law bijvoorbeeld zeerecht of maritiem recht ?

Anderzijds ben ik van mening dat als de Noordzee de laatste twistappel tussen sommige Belgen zou worden, van deze gelegenheid gebruik kan worden gemaakt om te benadrukken dat:

- 1) de deelname van de federale Belgische unie aan de operatie ATALANTA succesvol was;
- 2) een eventueel uiteenvallen van de Belgische Staat op het vlak van het zeerecht heel wat problemen zou doen rijzen.
3. Gelet evenwel op het voornaamste onderwerp van de rede van vandaag, wil ik eerst in het kort Resolutie 1918 (2010) belichten die de Veiligheidsraad van de VN op 27 april 2010 heeft aangenomen evenals het Verslag S/2010/394, dat op 26 juli 2010 is verspreid en dat de Secretaris-generaal van de VN met toepassing van die Resolutie heeft voorgelegd ⁽⁷⁾.
4. De Resolutie 1918 (2010) die de Veiligheidsraad van de VN op 27 april 2010 heeft aangenomen, stelt met name:

"The Security Council,

(...)

Reaffirming that international law, as reflected in the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982 ("the Convention"), in particular its articles 100, 101 and 105, sets out the legal framework applicable to combating piracy and armed robbery at sea, as well as other ocean activities⁽⁸⁾,

(...)

Stressing the need to address the problems caused by the limited capacity of the judicial system of Somalia and other States in the region to effectively prosecute suspected pirates,

⁽⁷⁾ Zie S. Ms, "Demain, le terrorisme, le trafic de drogue, la piraterie", Le Monde van 27 juli 2010: "(...) la lutte contre la piraterie dans l'OCEAN INDIEN achoppe toujours sur son volet judiciaire (...) mais les Nations Unies pourraient mettre en place une nouvelle juridiction internationale".

⁽⁸⁾ Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de Zee (in het Engels, United Nations Convention on the Law of the Sea), gedaan te MONTEGO BAY op 10 december 1982 (BS 16 september 1999, p 34484 ev.), is bijzonder belangrijk in de strijd tegen de moderne piraterij die de zeevaart belemmert. Artikel 100 van het Verdrag betreft de verplichting voor alle Staten om mee te werken aan de beteugeling van de piraterij, artikel 101 omschrijft het begrip piraterij en artikel 105 betreft de inbeslagneming door een Staat van een piratenschip of een piratenluchtvaartuig en de aanhouding van personen en inbeslagname van goederen die zich aan boord bevinden.

(...)

Commending the efforts of the Republic of Kenya to date to prosecute suspected pirates in its national courts and imprison convicted persons, and encouraging Kenya to continue these efforts, while acknowledging the difficulties Kenya encounters in this regard,

(...)

Acknowledging the decision of the Seychelles to engage in the prosecution of suspected pirates, and welcoming in particular their decision on 6 February 2010 to consider hosting a regional prosecution centre⁽⁹⁾,

(...)

Commending those States that have amended their domestic law in order to criminalize piracy and facilitate the prosecution of suspected pirates in their national courts, consistent with applicable international law, including human rights law, and stressing the need for States to continue their efforts in this regard,

Noting with concern at the same time that the domestic law of a number of States lacks provisions criminalizing piracy and/or procedural provisions for effective criminal prosecution of suspected pirates,

(...)

Being concerned over cases when persons suspected of piracy are released without facing justice and determined to create conditions to ensure that pirates are held accountable,

1. Affirms that the failure to prosecute persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia undermines anti-piracy efforts of the international community;

⁽⁹⁾ Omtrent die overweging en de vorige die in de tekst van de Rede worden weergegeven, zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", Discours prononcé à l'audience solennelle de rentrée de la Cour de cassation de Belgique le 1er septembre 2010, Dr. marit. franç., décembre 2010-720, pp. 951 s. (extraits); Pas. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", Rede uitgesproken op de plechtige openingszitting van het Hof van Cassatie van België op 1 september 2010, A.C. 2010; R.W. 2010-11, p. 1026 ev.; "The fight against modern piracy impeding maritime traffic and hampering United Nations fundamental rights", Speech on the occasion of the opening solemn audience of the Court of Cassation of Belgium, on 1st September 2010, www.cassonline.be, nrs. 4, 15, 16 (met name de noot 23), 17, 18, 23, 27, 51 en 52.

2. Calls on all States, including States in the region, to criminalize piracy under their domestic law and favourably consider the prosecution of suspected, and imprisonment of convicted, pirates apprehended off the coast of Somalia, consistent with applicable international human rights law;

(...)

4. Requests the Secretary-General to present to the Security Council within 3 months a report on possible options to further the aim of prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia, including, in particular, options for creating special domestic chambers possibly with international components, a regional tribunal or an international tribunal and corresponding imprisonment arrangements (...);

5. *Decides* to remain seized of the matter".

In tegenstelling tot de meeste Resoluties van de Veiligheidsraad over de toestand in SOMALIE, meer bepaald in de belangrijkste Resoluties over de strijd tegen de zeepiraterij, heeft die Raad in de Resolutie 1918 (2010) als zodanig niet verklaard op te treden op grond van Hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties, met als titel "Action with respect to threats to the peace, breaches of the peace, and acts of aggression", inzonderheid de artikelen 39, 41 en 42.

In de Resolutie 1918 (2010) als zodanig is de Veiligheidsraad zeker niet zo ver gegaan bijvoorbeeld een blokkade te overwegen van de havens van de piraten, hoewel die piraten hierdoor wellicht gemakkelijker hadden kunnen worden vervolgd en opgesloten. De Staat SOMALIE is evenwel slechts "verantwoordelijk" voor een bedreiging van de vrede en de internationale veiligheid omdat hij "in gebreke gebleven is" en niet omdat hij "agressie" heeft gepleegd. Een blokkade is echter in de eerste plaats een daad van oorlog⁽¹⁰⁾.

De zeeblokkade is op zich niet onwettig (Handvest van de Verenigde Naties, art. 42). De SAN REMO Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea,

⁽¹⁰⁾ Zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, Décembre 2010-720, pp. 951 e.vlg. (uittreksels); *Pas.* 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 e.vlg., nr. 29.

die is aangenomen op 12 juni 1994⁽¹¹⁾, staat weliswaar de zeeblokkade toe maar alleen in geval van een gewapend conflict, wat twijfelachtig lijkt in het geval van SOMALIE. De SAN REMO Manual staat het gebruik van geweld toe om de blokkade effectief te maken wanneer een schip haar tracht te doorbreken. Daarentegen verbiedt de Manual de zeeblokkade wanneer door de instelling ervan aan de burgerbevolking schade wordt berokkend die niet in verhouding staat tot de directe militaire voordelen die erdoor verkregen kunnen worden⁽¹²⁾.

5. Het Verslag S/2010/394 dat werd verspreid op 26 juli 2010 en dat de Secretaris-generaal van de VN heeft voorgesteld met toepassing van paragraaf 4 van voormelde Resolutie 1918 (2010) die de Veiligheidsraad van de VN heeft aangenomen op 27 april 2010, omschrijft zeven fundamentele opties die de Veiligheidsraad zou kunnen onderzoeken:

- Optie 1: Consolidatie van de bijstand van de VN ter versterking van de capaciteiten van de Staten in de regio om de personen die verantwoordelijk zijn voor daden van zeepiraterij en gewapende overvallen langs de Somalische kust te vervolgen en op te sluiten;

- Optie 2: Oprichting van een Somalische rechtbank op het grondgebied van een derde Staat van de regio, met of zonder deelname van de VN;

- Optie 3: De oprichting van² een bijzondere kamer die onder de jurisdictie valt van een of meer Staten van de regio, zonder deelname van de VN;

⁽¹¹⁾ Ik herinner eraan dat de SAN REMO Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea, 12 June 1994 deel uitmaakt van het Internationaal Humanitair Recht. Deze Manual is geen internationaal verdrag maar veeleer een collectief werk van rechtsleer. Hij is opgesteld door een groep deskundigen in internationaal recht en deskundigen in zeerecht die in eigen naam hebben deelgenomen aan een reeks ronde tafelgesprekken die werden ingericht door het "Institut international de droit humanitaire. Dit werk presenteert een analyse van het huidige internationaal recht dat van toepassing is op gewapende conflicten op zee. De Engelse tekst van die Handleiding en de commentaar erbij zijn gepubliceerd in SAN REMO Manual on International Law Applicable to Armed Conflicts at Sea, uitgegeven onder de auspiciën van L. DOSWALD-BECK, Institut international de droit humanitaire, Grotius Publications, Cambridge University Press, Cambridge, 1995. De Franse tekst is gepubliceerd in de Revue internationale de la Croix-Rouge, 31 december 1995, nr. 816, p. 649 e.vlg.

⁽¹²⁾ SAN REMO Manual, meer bepaald §§ 93, 96, 97, 98 et 102. Zie ook G. POISSONNIER en P. OSSELAND, "La légalité de l'arraisonnement du MAVI-MARMARA par la marine israélienne", D.H. 14 ok. 2010, nr. 35, p. 2321. Paragraaf 93 van de SAN REMO Manual bepaalt dat "a blockade shall be declared and notified to all belligerents and neutral States". Paragraaf 94 bepaalt dat "the declaration shall specify the commencement, duration, location, and extent of the blockade and the period within which vessels of neutral States may leave the blockaded coastline".

- Optie 4: De oprichting van een bijzondere kamer die onder de jurisdictie valt van een of meer Staten van de regio, met deelname van de VN;
- Optie 5: De oprichting van een regionale rechtbank op basis van een multilateraal akkoord tussen Staten van de regio, met deelname van de VN;
- Optie 6: De oprichting van een internationale rechtbank op basis van een akkoord tussen een Staat van de regio en de VN;
- Optie 7: De oprichting van een internationale rechtbank door een Resolutie van de Veiligheidsraad krachtens Hoofdstuk VII - ik kom hierop terug - van het Handvest van de VN.

Het Verslag van de Secretaris-generaal van de VN wijst er tevens op dat andere opties zijn voorgesteld door sommige leden van de Contact Group, maar dat die opties als onhaalbaar werden beschouwd. Ik herinner eraan dat de Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia werd opgericht op 14 januari 2009 ter bevordering van de discussies over en de coördinatie van de activiteiten tussen de Staten en de intergouvernementele Organisaties (Afrikaanse Unie, Europese Unie, Liga van de Arabische Staten, etc.), teneinde daden van piraterij langs de Somalische kust te bestraffen.

Binnen het bestek van deze rede die beknopt moet blijven kan ik onmogelijk dieper ingaan op het Verslag van de Secretaris-generaal van de VN⁽¹³⁾.

Ik zal mij enerzijds beperken tot enkele korte beschouwingen over Optie 1 en over zijn eventuele variante, Optie 4, en, anderzijds, tot enkele korte beschouwingen over Optie 5.

6. Optie 1 en haar variante, Optie 4, luiden dus respectievelijk als volgt: Optie 1, Consolidering van de hulp van de VN om de Staten in de regio meer mogelijkheden te geven de personen die zich schuldig maken aan piraterij en gewapende diefstallen langs de Somalische kust te vervolgen en op te sluiten; Optie 4, Oprichting van een bijzondere kamer onder de jurisdictie

⁽¹³⁾ Voor een studie van het Verslag van de Secretaris-generaal van de VN, zie J. LECLERCQ, "Le Rapport S/2010/394, distribué le 26 juillet 2010, que le Secrétaire général de l'O.N.U. a présenté sur les différentes options possibles pour mieux parvenir à poursuivre et incarcérer les personnes responsables d'actes de piraterie et de vols à main armée commis au large des côtes somaliennes", Liber Amicorum Prof. Dr. Alain DE NAUW, Brugge, Die Keure, te verschijnen in 2011 of in 2012.

van één of verschillende Staten in de regio, met deelname van de VN.

Optie 4 kan uiteraard maar als een variante van Optie 1 omschreven worden indien KENYA of de SEYCHELLEN als gaststaat optreden. Dat zijn Staten die, gelet op hun ervaring in het kader van Optie 1, onmiddellijk kunnen worden ingeschakeld.

Het voordeel van de Opties 1 en 4 bestaat erin dat zij zo dicht mogelijk op de bestaande situatie inspelen en dat de opgedane ervaring wordt benut. Die ervaring moet worden beklemtoond. Dankzij Optie 1 werden al enkele successen geboekt. KENYA, in het bijzonder, heeft op 24 juni 2010 een nieuwe kamer voor opperste veiligheid opgericht te SHIMO LA TEWA, MOMBASA. Die kamer zal daden van piraterij en andere zware misdaden berechten. Daarenboven moet erop gewezen worden dat er, volgens het Verslag van de secretaris-generaal van de VN, van 2008 tot 2010 ongeveer zeshonderd van piraterij verdachte personen zijn berecht of vervolgd voor tien nationale gerechten. De duur van de processen is vrij kort: tussen twaalf en achttien maanden, te rekenen vanaf de arrestatie.

De Veiligheidsraad heeft in de vierde paragraaf, in fine, van Resolutie 1918 (2010), die werd aangenomen op 27 april 2010, de secretaris-generaal echter uitdrukkelijk gevraagd om hem een verslag voor te leggen, "taking into account (...) the time and the resources necessary to achieve and sustain substantive results".

De vraag van de Veiligheidsraad beklemtoont dus het belang van blijvende en betekenisvolle resultaten op het vlak van de vervolging en de opsluiting van personen die zich schuldig maken aan piraterij en gewapende diefstallen.

Daarom moet mijns inziens ook de nadruk worden gelegd op Optie 5, die luidt als volgt: Oprichting van een regionale rechtbank op grond van een multilateraal akkoord tussen de Staten in de regio, met deelname van de VN.

Die optie biedt de volgende voordelen: een groter vermogen van de deelnemende regionale Staten om daden van piraterij te berechten, waarbij SOMALIË bij voorkeur bij de onderhandelingen over het multilateraal verdrag tussen de Staten in de regio betrokken moet worden, nabijheid van de rechtbank zodat verdachten kunnen worden overgebracht door de Staten wier schepen in de regio

patrouilleren, overbrenging van de schuldig bevonden personen naar derdestaten met het oog op hun opsluiting, een eventueel grotere capaciteit dan de bijzondere kamer die een onderdeel van een nationaal gerecht van een Staat van de regio vormt en die krachtens de voormelde Optie 4 wordt opgericht.

Een bijzonder kenmerk van alle gerechtelijke en penitentiaire instanties die belast worden met de bestrijding van piraterij en gewapende diefstallen voor de kust van SOMALIË, bestaat erin dat zij in een andere situatie verkeren dan de bestaande rechtbanken van de Verenigde Naties en de rechtbanken die door de VN gesteund worden. Zij moeten immers het hoofd bieden aan een voortdurende criminele activiteit en aan talrijke dossiers waarvan de einddatum niet gekend is.

De voornaamste voordelen van Optie 1 bestaan vermoedelijk hierin dat zij reeds van bij het begin van de internationale piraterijbestrijding bestond, dat zij een zekere doeltreffendheid bewezen heeft en dat zij minder duur uitvalt dan de andere opties. Toch levert ook de keuze voor Optie 4 of Optie 5 een aantal niet te verwaarlozen voordelen op, zoals de deelname van rechters, procureurs of personeel die allen worden aangewezen door de VN; die magistraten en ambtenaren zouden deels afkomstig zijn uit de Staten in de regio en deels op internationaal niveau gerekruteerd worden. Ik besef evenwel dat de implementering van Optie 4 en van Optie 5 met de nodige moeilijkheden gepaard zou gaan.

In het geval van Optie 4, Oprichting van een bijzondere kamer onder de jurisdictie van één of verschillende Staten in de regio, met deelname van de VN, valt bijvoorbeeld moeilijk te bepalen hoe de deelname van de rechters die door de VN worden aangewezen in de context van, bijvoorbeeld, KENIA of de SEYCHELLEN, precies moet worden geregeld. Zelfs als die Staten een internationale deelname aanvaarden, moet er rekening gehouden worden met het feit dat al hun rechtscolleges common law gerechten zijn met een alleenzettelende rechter. Een deelname van de VN kan uiteraard niet zonder de nationale rechters. De oprichting van een bijzondere kamer onder de jurisdictie van een Staat van de regio, met deelname van de VN, zal dus noodgedwongen moeten afwijken van de normale structuur van de strafprocedure van de gaststaat die de common law toepast.

In geval van Optie 5, Oprichting van een regionale rechtbank op grond van een multilateraal akkoord tussen de Staten in de regio, met deelname van de VN, moet het

multilateraal akkoord de misdaden en de territoriale bevoegdheid omschrijven.

In mijn rede op de plechtige openingszitting van 1 september 2010, heb ik de artikelen 100 tot 107 onderzocht van het VN-Verdrag over het zeerecht, dat gesloten werd te MONTEGO BAY, en heb ik gewezen op de rechtstreekse werking van met name artikel 101, dat piraterij en het begrip "daad van piraterij" omschrijft (¹⁴). Aangezien het VN-Verdrag over het zeerecht de daad van piraterij en, derhalve, de daaruit voortvloeiende strafbaarstelling precies omschrijft, zouden er wat dat betreft geen problemen mogen rijzen. Indien de bevoegdheid van de regionale rechtbank daarentegen uitgebreid wordt tot misdrijven met betrekking tot de financiering en de organisatie van daden van piraterij en van gewapende diefstallen, dan zou er tussen de deelnemende Staten en de Verenigde Naties onderhandeld moeten worden over de verschillende feiten die strafrechtelijk bestraft moeten worden en die als basis voor de kwalificaties zullen dienen. Dat is wel degelijk een belangrijk aspect van de criminaliteit.

In een document van 15 juni 2010 van de FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF), met de titel "Organised Maritime Piracy and Related Kidnapping for Ransom - Concept Note", valt het volgende te lezen:

"Piracy might still be a marginal problem in itself, but the connections with armed conflicts and extremism on land, can make it a phenomenon that can have a weakening and destabilising effect in the regions in which it is found. There are fears that piracy will continue to grow - especially off the horn of Africa. Maritime security expert Christopher LEDGER: 'It's similar to the South American drugs trade in the 1970s, which started off as a relatively small-time operation, and grew into a huge global crime'. (...) In the waters around SOMALIA, ransoms have risen sharply. Ransom demands off the horn of Africa now average USD 2.2 million. In the last 24 months pirates in the Somali region have been paid more than USD 100 million. Where is all this money going to?" (¹⁵).

(¹⁴) Zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", Dr. marit. franç., december 2010-720, p. 951 e.v. (uittreksels); Pas. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", A.C. 2010; R.W. 2010-11, p. 1026 e.v., nrs. 15, 16, 17, 18, 19 en 23.

(¹⁵) FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF-GAFI), FATF/WGTY (2010) 19/REV2, 15-JUNE-2010, Working Group on Typologies, Organised Maritime Piracy and Related Kidnapping for Ransom - Concept Note, Proposed by the Netherlands, nrs. 4 et 5.

De onderhandelingen over de bevoegdheid van de regionale rechtbank inzake misdrijven met betrekking tot de financiering en de organisatie van handelingen van piraterij zullen allicht niet van een leien dakje lopen. Maar zodra een akkoord is bereikt, zou de rechtszekerheid logischerwijs gewaarborgd moeten zijn.

Ik beëindig die enkele korte beschouwingen over het Verslag S/2010/394 van de Secretaris-generaal van de VN met de weergave van die passage van de Conclusie van dat Verslag: "Whichever of the options may be favoured by the Security Council, assisting Somalia and its regions in the longer term to develop the capacity to prosecute and imprison to international standards will be essential in sustaining results in the fight against impunity for those responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia."⁽¹⁶⁾

7. Het op 26 juli 2010 verspreide Verslag S/2010/394, dat de Secretaris-generaal van de VN heeft voorgesteld, werd gevolgd door een Verklaring S/PRST/2010/16 van de Voorzitter van de Veiligheidsraad die namens die Raad werd afgelegd en die op 25 augustus 2010 werd verspreid.

De slotsom van de Verklaring van de Voorzitter van de VN-Veiligheidsraad luidt als volgt:

"The Security Council requests the Secretary-General to include in his report to the Council pursuant to paragraph 17 of its resolution 1897 (2009) any new information and observations, taking into account the work of the CGPCS, on possible ways to advance the ongoing cooperation, including with States in the region in prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia. ⁽¹⁷⁾

The Security Council expresses its intention to remain seized of the matter."

⁽¹⁶⁾ Verenigde Naties, Veiligheidsraad, S/2010/394, Algemene verspreiding 26 juli 2010, Report of the Secretary-General on possible options to further the aim of prosecuting and imprisoning persons responsible for acts of piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia, including, in particular, options for creating special domestic chambers possibly with international components, a regional tribunal or an international tribunal and corresponding imprisonment arrangements, taking into account the work of the Contact Group on Piracy off the Coast of Somalia, the existing practice in establishing international and mixed tribunals, and the time and resources necessary to achieve and sustain substantive results, nr. 111.

⁽¹⁷⁾ Zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, december 2010-720, p. 951 e.v. (uittreksels); *Pas.* 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 e.v., nr. 16.

Terloops wijs ik erop dat, in het verlengde van de eerder door de Veiligheidsraad aangenomen Resoluties, de Resolutie 1897 (2009) die ik zopas heb geciteerd en die op 30 november 2009 werd aangenomen, een interventie in de territoriale wateren van SOMALIË toestaat onder bepaalde voorwaarden, meer bepaald een soort goedkeuring door de Somalische federale overgangsregering (zie paragraaf 7). We wijzen ook erop dat voornoemde toestemming voor interventies in de territoriale wateren van SOMALIË onder bepaalde voorwaarden verlengd werd in de Resolutie 1950 (2010) die op 23 november 2010 door de Veiligheidsraad werd aangenomen (paragraaf 7) en dit voor een nieuwe periode van twaalf maanden te rekenen vanaf de goedkeuring van de Resolutie 1950 (2010), dus vanaf 23 november 2010.

Ik kom terug op de voornoemde paragraaf 17 van de Resolutie 1897 (2009) waarvan gewag wordt gemaakt in het slot van de Verklaring S/PRST/2010/16 van de Voorzitter van de Veiligheidsraad van de VN en die als volgt luidt: "Requests the Secretary-General to report to the Security Council within 11 months of the adoption of this resolution on the implementation (op 30 november 2009) of this resolution and on the situation with respect to piracy and armed robbery at sea off the coast of Somalia "

8. Ik heb net de Resolutie 1950 (2010) vermeld die de VN-Veiligheidsraad op 23 november 2010 heeft aangenomen⁽¹⁸⁾.

Die lange Resolutie is van belang voor de inspanningen die werden geleverd om de piraten en de personen die, op welke wijze ook, verantwoordelijk zijn voor handelingen van piraterij, te kunnen vervolgen en opsluiten.

Ook nu weer belet het noodzakelijk korte bestek van deze rede mij de overwegingen en de paragrafen van die Resolutie grondig te bespreken.

Ik zal dus enkel de paragrafen 14, 15, 16, 17, 20 en 24 weergeven, die ik heb geselecteerd wegens hun samenhang met de bovenstaande beschouwingen:

"The Security Council,

(...)

⁽¹⁸⁾ Zie supra, nr. 7.

Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations,

(...)

14. Reaffirms its interest in the continued consideration of all seven options for prosecuting suspected pirates described in the Secretary-General's report (S/2010/394) which provide for different levels of international participation, taking into account further new information and observations from the Secretary-General based on the consultations being conducted by his Special Adviser on Legal Issues Related to Piracy off the Coast of Somalia, with a view to taking further steps to ensure that pirates are held accountable, emphasizing the need for strengthened cooperation of States, regional, and international organizations in achieving this goal, and encourages the CGPCS to continue its discussions in this regard;

15. Urges all States to take appropriate actions under their existing domestic law to prevent the illicit financing of acts of piracy and the laundering of its proceeds;

16. Urges States, in cooperation with INTERPOL and Europol, to further investigate international criminal networks involved in piracy off the coast of Somalia, including those responsible for illicit financing and facilitation;

17. Stresses in this context the need to support the investigation and prosecution of those who illicitly finance, plan, organize, or unlawfully profit from pirate attacks off the coast of Somalia;

(...)

20. Welcomes the revisions by the IMO to its recommendations and guidance on preventing and suppressing piracy and armed robbery against ships, underlines the importance of implementing such recommendations and guidance by all stakeholders, including the shipping industry, and urges States, in collaboration with the shipping and insurance industries, and the IMO, to continue to develop and implement avoidance, evasion, and defensive best practices and advisories to take when under attack or when sailing in the waters off the coast of Somalia, and further urges States to make their citizens and vessels available for forensic investigation as appropriate at the first port

of call immediately following an act or attempted act of piracy or armed robbery at sea or release from captivity;

(...)

24. Decides to remain seized of the matter."

Bemerk dat die Resolutie 1950 (2010) van de Veiligheidsraad ook de nadruk legt op de vervolging van degenen die verantwoordelijk zijn voor de financiering van de aanvallen door piraten en daaruit onrechtmatig voordeel halen.

In dat verband heb ik echter al eerder gewezen op het belang van Optie 5 die wordt uiteengezet in het Verslag S/2010/394 van de Secretaris-generaal van de VN en die ik hier opnieuw citeer: The establishment of a regional tribunal on the basis of a multilateral agreement among regional States, with United Nations participation ⁽¹⁹⁾. Indien, zoals ik al zei, de bevoegdheid van de regionale rechtbank uitgebreid moet worden tot misdrijven die de financiering en de organisatie van handelingen van piraterij betreffen, dan zal dat moeilijkheden opleveren omdat er tussen de deelnemende Staten en de Verenigde Naties onderhandeld zal moeten worden over de brede waaier van feiten die door de strafwet beteugeld moeten worden en die alsdan gekwalificeerd kunnen worden. Maar, en ik herhaal, zodra overeenstemming is bereikt, zou de rechtszekerheid logischerwijs gewaarborgd moeten zijn.

9. Ik moet absoluut gewag maken van het "Rapport du Conseiller spécial du Secrétaire Général de l'O.N.U. pour les questions juridiques liées à la piraterie au large des côtes somaliennes, distribué le 18 janvier 2011". Dat belangrijk verslag bevat 25 voorstellen. Het werd in het Frans opgesteld doch een Engelse vertaling wordt verwacht⁽²⁰⁾.

10. Op zee verdient het optreden van de militairen van het Belgisch fregat "LOUISE-MARIE" alle lof.

Volgens de verklaring aan het Parlement van de heer Pieter DE CREM, minister van Landsverdediging, heeft "op 29 november (2010), de 'LOUISE-MARIE' bij een escorteopdracht zeven vermoedelijke piraten gevangen genomen voor de Keniaanse kust. (...) De bewaking gebeurt door boordpersoneel en verschillende camera's. Tot op het

⁽¹⁹⁾ Zie *supra*, nr. 6.

⁽²⁰⁾ Report of the Special Adviser to the Secretary-General (U.N.) on Legal Issues related to Piracy off the Coast of SOMALIA, 18 January 2011.

ogenblik dat de federale procureur een beslissing heeft genomen, worden zij als gevangenen beschouwd. De federale procureur moet binnen de 24 uur beslissen of er vervolgd zal worden. Als er niet vervolgd wordt, kunnen de piraten aan de Keniaanse autoriteiten worden uitgeleverd. Als ook KENIA niet wil vervolgen, wordt er een derde natie gezocht. Slechts als niemand kan of wil vervolgen, moeten ze worden vrijgelaten. De Keniaanse rechtbank zal alleen vervolgen als er voldoende bewijsstukken zijn en als er een betrapting op heterdaad was. Het federaal parket wil enkel vervolgen als er een Belgisch schip betrokken is of als er een ander Belgisch belang kan worden aangetoond. De federale procureur beslist of er een andere staat is die beter geplaatst is om te vervolgen"⁽²¹⁾.

In antwoord op een parlementaire vraag heeft Staatssecretaris Carl DEVLIES in naam van de minister van Justitie daaraan toegevoegd: "De federale procureur deelt de minister (van Justitie) mee dat hij zich bij zijn beslissing laat leiden door de aanwezigheid van een Belgisch belang. Daaronder verstaat hij een Belgisch schip of een schip onder Belgische vlag dat het voorwerp uitmaakt van de daad van piraterij, of een Belgisch onderdaan die naar aanleiding van de daad van piraterij wordt gedood, ernstig gewond of ernstig bedreigd wordt. Geen enkele van de vermelde criteria was in deze zaak vervuld. (...) Het dossier weegt niet licht, maar de federale procureur heeft de zaak getoetst aan een aantal vooraf vastgelegde en door het College van procureurs-generaal gevalideerde criteria, waarop hij heeft vastgesteld dat er geen Belgische belangen zijn geschaad. Hij heeft vervolgens besloten dat de zeven piraten niet zouden worden vervolgd in ons land. Bovendien werden de piraten opgepakt in de Keniaanse territoriale wateren en KENIA heeft zich steeds bereid getoond piraten te vervolgen.

(...)

Intussen is gebleken dat een van hen ook betrokken zou zijn geweest bij de kaping van het Belgisch schip POMPEI

⁽²¹⁾ Samengevoegde vragen van de heer Gerald KINDERMANS aan de minister van Landsverdediging over "een recente operatie door het Belgisch fregat LOUISE-MARIE (in het kader van de operatie-ATALANTA) waarbij zeven Somalische piraten zouden zijn gearresteerd" (nr. 1317), van mevrouw Annick PONTHER aan de minister van Landsverdediging over "de operatie-ATALANTA en het daarin kaderende recente incident met het Belgisch fregat LOUISE-MARIE" (nr. 1325) en van de heer Theo FRANCKEN aan de minister van Landsverdediging over "de arrestatie van piraten door de LOUISE-MARIE" (nr. 1326), Beknopt Verslag, Kamer, Commissie voor de Landsverdediging, zittingsperiode 2010-2011, zitting van woensdag 1 december 2010, Voormiddag, p. 13 tot 15, inz. p. 14.

in april-juni 2009⁽²²⁾. Zijn foto werd door drie opvarenden van de POMPEI herkend. De onderzoeksrechter te Brugge heeft de betrokkene op 2 december 2010 onder voorlopig aanhoudingsbevel geplaatst en het is de bedoeling om hem zo snel mogelijk naar België over te brengen"⁽²³⁾.

Voor de Commissie voor de Landsverdediging van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft de heer minister Pieter DE CREM voorts gepreciseerd: "Een van de vermoedelijke piraten wordt ervan verdacht betrokken te zijn geweest bij de kaping van de POMPEI. Hij werd op 3 december (2010) van op afstand ondervraagd door een onderzoeksrechter. Er werd een voorlopig aanhoudingsmandaat tegen hem uitgevaardigd"⁽²⁴⁾.

In mijn openingsrede 2010 heb ik proberen uit te leggen dat, volgens mij, uit de bewoordingen van en het onderling verband tussen de artikelen 58, tweede lid, 86, in het bijzonder *in fine*, 100 en 101 van het Verdrag van MONTEGO BAY, volgt dat de daad van piraterij in de zin van dat Verdrag een daad is, begaan "in volle zee", buiten de zones die onder de "rechtsmacht" van de Staat of binnen de "exclusieve economische zone" vallen, voor "persoonlijke doeleinden" en ik heb ook de opmerking gemaakt dat de omschrijving van de daad van piraterij in de zin van artikel 3 van de Belgische wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, en dat is iets waarover ik mij verheug, aansluit bij de omschrijving van de daad van piraterij in de zin van het Verdrag van MONTEGO BAY zoals ik ze zelf interpreteer, met andere woorden door in die omschrijving ook de daad op te nemen die in de exclusieve economische zone is gepleegd⁽²⁵⁾.

⁽²²⁾ Betreffende de zaak van de POMPEI, zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", Dr. marit. franç., december 2010-720, p. 951 e.v. (uittreksels); "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", A.C. 2010; R.W. 2010-11, p. 1026 e.v., nr. 7.

⁽²³⁾ Vraag van de heer Peter LOGGHE aan de minister van Justitie over "het niet vervolgen van internationale piraten door de Belgische justitie" (nr. 1402), Beknopt Verslag, Kamer, Commissie voor de Justitie, zittingsperiode 2010-2011, zitting van dinsdag 7 december 2010, Namiddag, p. 31 tot 33, inz. p. 32 en 33.

⁽²⁴⁾ Vraag van de heer Gerald KINDERMANS aan de minister van Landsverdediging over "een recente operatie door het Belgisch fregat LOUISE-MARIE (in het kader van de operatie-ATALANTA) waarbij zeven Somalische piraten zouden zijn gearresteerd" (nr. 1496), Beknopt Verslag, Kamer, Commissie voor de Landsverdediging, zittingsperiode 2010-2011, zitting van donderdag 9 december 2010, Namiddag, p. 12 en 13, inz. p. 13.

⁽²⁵⁾ Zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", Dr. marit. franç., december 2010-720, p. 951 e.v. (uittreksels); Pas. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", A.C. 2010; R.W. 2010-11, p. 1026 e.v., n^{rs} 15 en 16. Zie ook L. le

Uit de voormelde verklaringen van de minister van Landsverdediging blijkt dat de "LOUISE-MARIE" de piraten gevangen heeft genomen "ter hoogte van de Keniaanse kust", met andere woorden, lijkt mij, in volle zee ter hoogte van KENIA. Voor het Parlement was er evenwel ook sprake van "de Keniaanse territoriale wateren".

Ik ben geneigd te denken dat, te dezen, de juridische gevolgen ongetwijfeld niet fundamenteel anders zouden zijn indien zou blijken dat de piraten in de Territoriale zee van KENIA waren gevat. Op grond van het door beschaafde landen erkende algemeen rechtsbeginsel⁽²⁶⁾ "Male captus, bene detentus", dat in het EICHMAN-proces werd toegepast, ben ik van mening dat de Belgische overheid kan tussenkomen op het grondgebied van een andere Staat om Somalische piraten aan te houden en die piraten gevangen mag houden als de toestemming is verkregen van de betrokken Staat, wat volgens mij, in het geval van KENIA, op het eerste zicht geen groot probleem lijkt te zijn⁽²⁷⁾.

HARDIJ de BEAULIEU, "La nouvelle législation belge relative à la piraterie maritime", Revue internationale de droit comparé (R.I.D.C.), nr. 3-2010, p. 744.

⁽²⁶⁾ Zie het Handvest van de Verenigde Naties en het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, getekend te SAN FRANCISCO op 26 juni 1945 en goedgekeurd door de Belgische Wet van 14 december 1945, inzonderheid het Statuut van het Internationaal Gerechtshof, art. 38.1.c.

⁽²⁷⁾ Over het beginsel "Male captus, bene detentus", zie P. SIMON, "XVIIIe Journée RIPERT organisée par l'Association française du droit maritime (AFDM), Paris, 28 juin 2010, Synthèse des travaux", Dr. marit. franç., oktober 2010, p. 813. Merk eveneens op: het arrest van het Franse Hof van Cassatie van 16 september 2009 in de zaak "Navire LE PONANT", in zake van ALI SAMATAR e.a. (Cass. fr. 16 september 2009, Dr. marit. franç., november 2009, p. 932, Commentaar van P. BONASSIES). Dat arrest van de "Chambre criminelle" betreft de eerbiediging van de voorwaarden van artikel 5.3. van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, dat bepaalt dat een ieder die gearresteerd of gedetineerd is, overeenkomstig lid 1 (c) van dit artikel, onverwijld voor een rechter moet worden geleid of voor een andere magistraat die door de wet bevoegd verklaard is rechterlijke macht uit te oefenen en het recht heeft binnen een redelijke termijn berecht te worden of hangende het proces in vrijheid te worden gesteld. Dat arrest is evenwel ook interessant voor de impliciete toepassing die het maakt van het beginsel "Male captus, bene detentus". Volgens het arrest van het Franse Hof van Cassatie blijkt uit de vermeldingen van het bestreden arrest van het hof van beroep te Parijs en uit de stukken van de rechtspleging, dat op 5 april 2008, nadat de dag ervoor een Frans cruise zeilschip, Le Conant, met dertig bemanningsleden aan boord waaronder verschillende Fransen, door piraten voor de Somalische kust was aangevallen en gekaapt, de Federale Overgangsregering van de Republiek SOMALIE (FOR) een mondelinge nota tot de Franse autoriteiten heeft gericht met de machtiging om de Somalische territoriale wateren binnen te dringen, het Somalische grondgebied te overvliegen en alle nodige maatregelen te nemen, met inbegrip van de aanwending van aangepast geweld om de crisis op te lossen, en dat, op 11 april 2008, nadat FRANKRIJK losgeld had betaald en de gijzelaars waren vrijgelaten, zes verdachten van Somalische nationaliteit op het Somalische grondgebied door de Franse strijdkrachten werden onderschept, waarbij een deel van het losgeld en de wapens werden gerecupereerd. Het arrest van het Franse Hof van Cassatie beslist: "Attendu que, si c'est à tort que la chambre de l'instruction énonce que les suspects, placés sous le contrôle de l'autorité militaire française dès leur interpellation sur le territoire somalien, le 11 avril 2008, ne relevaient de la 'jurisdiction' française, au sens de l'article 1er de la Convention européenne des droits de l'homme, qu'à partir du 15 avril 2008, 15 heures, date à laquelle la décision de les transférer en FRANCE, prise avec l'accord des autorités somaliennes, a été portée à la connaissance des autorités françaises et aussitôt mise en œuvre, l'arrêt (attaqué) n'encourt pas la censure dès lors que

Men weet echter wat te dezen, in de praktijk, met de verdachten van piraterij is gebeurd, behalve met die ene die door de federale procureur wordt vervolgd: zij werden door de Keniaanse autoriteiten vrijgelaten⁽²⁸⁾.

11. Het fregat "LOUISE-MARIE" is de haven van ZEEBRUGGE binnengevaren op 7 februari 2011, na vier maanden strijd te hebben geleverd tegen de piraterij op zee. De terugkeer vond plaats onder betrekkelijke onverschilligheid vanwege de media, ten minste aan Franstalige zijde, wat volgens mij betreurenswaardig is⁽²⁹⁾.

Afdeling 2 - De mogelijkheid om in België gevallen van piraterij te bestraffen en te vervolgen

§1. - De strafbaarheid in België van handelingen van maritieme piraterij in de periode tot de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee.

12. In eerste instantie rijst de vraag naar de strafbaarheid in België van handelingen van maritieme piraterij en zeeroverij⁽³⁰⁾. Daarbij zal in eerste instantie gekeken worden naar het begrippenarsenaal waarover men beschikte in België tot aan de recente inwerkingtreding van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee⁽³¹⁾; die nieuwe wet is, ingevolge artikel 8 ervan, in werking getreden op de dag waarop zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt, hetzij op 14 januari 2010. De daarin vastgestelde strafbaarstellingen zullen dan ook slechts toegepast kunnen worden op feiten die zich na de inwerkingtreding ervan hebben voorgedaan. Voor feiten van voor de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving, zal men

des circonstances insurmontables, caractérisées par l'attente de l'accord des autorités somaliennes en vue du transfert des six suspects en FRANCE, justifiaient leur privation de liberté pendant près de cinq jours, avant que leur placement en garde à vue ne fût régulièrement ordonné, le 16 avril 2008, à partir de 7h15". Met andere woorden, onoverkomelijke omstandigheden die gekenmerkt worden door het wachten op toestemming van de bevoegde buitenlandse overheid, verantwoord dat verdachten gedurende meerdere dagen van hun vrijheid worden beroofd, vooraleer zij op regelmatige wijze onder voorlopige hechtenis worden geplaatst. De waarheid noopt echter te vermelden dat het arrest van het Franse Hof van Cassatie van 16 september 2009 aan kritiek onderhevig was: zie noot van S. TOUZE onder het arrest, Rev. gén. dr. internat. 2010, nr. 4, dl. 114, p. 904 e.v.

⁽²⁸⁾ Zie Vraag van de heer Filip DE MAN aan de minister van Landsverdediging over "de *rules of engagement* tijdens de opdracht van het fregat LOUISE-MARIE" (nr. 2671), Integraal Verslag met vertaald beknopt verslag van de toespraken, Kamer, Commissie voor de Landsverdediging, zittingsperiode 2010-2011, zitting van Woensdag 16 februari 2011, Voormiddag, p. 7 e.v.

⁽²⁹⁾ Zie evenwel VSOA Openbaar ambt, maandblad "argument", maart 2011, nr. 13, p. 23.

⁽³⁰⁾ Dat hier in eerste instantie als "generieke" term wordt beschouwd.

⁽³¹⁾ B.S. 14 januari 2010.

zijn toevlucht moeten nemen tot andere strafbaarstellingen die overigens ook na de Wet van 30 december 2009 relevant kunnen blijven⁽³²⁾. Na een overzicht van de strafbepalingen die buiten het kader van de Wet van 30 december 2009 in aanmerking kunnen komen voor de berechting van gevallen van maritieme piraterij, zullen de relevante bepalingen uit de Wet van 30 december 2009 zelf aan bod komen.

13. Hoewel dit blijkt de context wellicht niet het geval is met de actuele gevallen van piraterij voor de Somalische kust en de kust van andere landen van Oost-Afrika, is het in beginsel niet uitgesloten dat handelingen van piraterij konden worden beschouwd als terroristische misdrijven in de zin van het Strafwetboek⁽³³⁾. De wetgever heeft ook uitdrukkelijk in deze mogelijkheid voorzien. Overeenkomstig artikel 137, §1 Strafwetboek wordt immers als terroristisch misdrijf aangemerkt, het misdrijf bepaald in de §§ 2 en 3 dat door zijn aard of context een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden en opzettelijk gepleegd is met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen. Overeenkomstig §2 van artikel 137 Strafwetboek wordt onder meer als terroristisch misdrijf onder de voorwaarden bepaald in §1 aangemerkt: 6° het zich door bedrog, geweld of bedreiging jegens de kapitein meester maken van een schip, bedoeld in artikel 33 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij. Indien derhalve de kaping van een zeeschip – het zich door bedrog, geweld of bedreiging jegens de kapitein meester van het schip maken – gebeurt onder de voorwaarden van de eerste paragraaf van artikel 137 Strafwetboek, zal het als terroristisch misdrijf kunnen worden gekwalificeerd.

14. Overigens kunnen nog andere handelingen dan de kaping van een schip die door de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij worden bestraft, ingevolge

⁽³²⁾ De nieuwe wetgeving heeft de desbetreffende strafbaarstellingen die – zoals nog zal blijken – in het Strafwetboek en de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij vervat zitten, niet afgeschaft.

⁽³³⁾ Ook ten aanzien van de kaping van het Franse schip "Le Ponant" blijkt de kwalificatie van terroristisch misdrijf niet te zijn weerhouden. Zie ook: G. POISSONNIER, "Les pirates de la Corne de l'Afrique et le droit français" *D.* 2008, (2007) 2098.

artikel 137, §2 Strafwetboek als terroristisch misdrijf worden aangemerkt, indien ze worden gepleegd onder de voorwaarden bedoeld in de eerste paragraaf van artikel 137 Strafwetboek. Het gaat meer bepaald om: de grootschalige vernieling of beschadiging bedoeld in artikel 15 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht of aanzienlijke economische schade wordt aangericht⁽³⁴⁾ (4°) en de strafbare feiten bedoeld in artikel 14 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, waardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht (8°)⁽³⁵⁾.

15. Los van de context van het terroristisch misdrijf, wordt de kaping van een schip bestraft in artikel 33, eerste alinea van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de Koopvaardij en Zeevisserij dat bepaalt dat zij die zich door bedrog, geweld of bedreigingen jegens de kapitein meester maken van het schip, gestraft worden met opsluiting van tien tot vijftien jaar⁽³⁶⁾. De tweede

⁽³⁴⁾ Artikel 15 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij bestraft de opzettelijke vernieling, onbruikbaarmaking of achterlating van scheepsmateriaal met gevangenisstraf van vijftien dagen tot een jaar en met geldboete van vijftig euro tot driehonderd euro of met een van die straffen alleen. Pas indien daardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht of aanzienlijke economische schade wordt aangericht, kan er sprake zijn van een terroristisch misdrijf in de zin van artikel 137, §2, 4° Strafwetboek voor zover het gepleegd is in de omstandigheden bedoeld in artikel 137, §1 Strafwetboek. Voor een meer diepgaand onderzoek van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, en voor de nuancering die zich soms opdringt, zie J.F. LECLERCQ, “De wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, een minder bekend recht?”, De wet voorbij. Liber Amicorum luc Huybrechts, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, p.207 ev.

⁽³⁵⁾ Artikel 14 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij bestraft het maken van vuur op plaatsen aan boord waar zulks verboden is, of het betreden van die plaatsen met vuur of met voorwerpen of stoffen die brand kunnen veroorzaken, indien door die handelingen brand aan boord is ontstaan, met gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaar en met geldboete van vijftig euro tot driehonderd euro of met een van die straffen alleen. Pas indien daardoor mensenlevens in gevaar worden gebracht, kan er sprake zijn van een terroristisch misdrijf in de zin van artikel 137, §2, 8° Strafwetboek voor zover het gepleegd is in de omstandigheden bedoeld in artikel 137, §1 Strafwetboek.

⁽³⁶⁾ Hier rijst evenwel de vraag of er in dit geval – waarin er geen sprake is van geweld dat van een schip naar een ander is gericht – wel sprake is van piraterij of zeeroverij. Zoals nog zal blijken, vereist artikel 101 van het Verdrag van Montego Bay dat zulks wel het geval is. “Qu’il nous soit permis d’évoquer en quelques mots la condition selon laquelle la violence doit être dirigée depuis un navire contre un autre navire. (...) les récents événements dont fut victime le paquebot italien ‘Achille Lauro’ ont remis en lumière les anciennes controverses relatives au point de savoir si un navire dont l’équipage ou les passagers se seraient rendus maîtres, devait ou non être traité comme navire pirate. On considérait, d’un côté, que cet événement restait une affaire purement interne au navire, qui, comme telle, ne relevait que de la compétence pénale de l’Etat du pavillon. On faisait valoir, de l’autre côté, qu’il n’est guère rigoureux de choisir, comme critère décisif de la piraterie, le moyen par lequel les bandits se sont emparés du navire, c’est-à-dire, selon qu’ils venaient de l’intérieur ou de l’extérieur de celui-ci.” Zie: G. STARKLE, “Piraterie en haute mer et compétence pénale internationale. A propos de

alinea van dat artikel 33 bepaalt dat indien zij officier of leider van de samenspanning zijn, zij dan worden gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar. Die laatste hypothese - leiderschap van een samenspanning - betreft het geval van een samenspanning waardoor men zich meester maakt van het schip en het schip dus kaapt; ingevolge artikel 32, tweede lid van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij wordt onder samenspanning verstaan het besluit om te handelen, na beraming genomen door verscheidene personen, waaronder ten minste twee opvarenden. Opvarenden zijn overeenkomstig artikel 4 de schepelingen en de passagiers. Gelet op het feit dat voor een samenspanning derhalve vereist is dat schepelingen en passagiers daaraan deelnemen, zullen de desbetreffende strafbepalingen in geval van piraterij normaal dan ook niet in beeld komen.

16. Los van het geval van samenspanning, wordt het feit van zich door bedrog, geweld of bedreigingen jegens de kapitein meester te maken van het schip, op verschillende wijzen bestraft al naar gelang de voorwaarden of omstandigheden waaronder zulks gebeurde.

17. Inderdaad, het basismisdrijf van het zich door bedrog, geweld of bedreigingen jegens de kapitein meester te maken van eens schip, is - zoals reeds bleek - vervat in artikel 33, eerste alinea van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij dat voorziet in opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar. De straffen zijn overeenkomstig artikel 34, eerste alinea van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, opsluiting van vijftien tot twintig jaar of van twintig tot dertig jaar, indien het geweld of de bedreiging hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij een blijvende ongeschiktheid tot het verrichten van persoonlijke arbeid, hetzij het volledig verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij een zware verminking

l'arrêt de la Cour d'appel d'Anvers du 19 juillet 1985", *RDP* 1987, (735) 740. Ook elders werd onderstreept dat artikel 101 van het Verdrag van Montego Bay twee schepen vereist opdat er van zeeroverij sprake kan zijn. Zie o.a.: J.L. JESUS, "Protection of Foreign Ships against Piracy and Terrorism at Sea: Legal Aspects", *International Journal of Marine and Coastal Law* 2003, (363) 376-377: "The two-vessel requirement leaves out situations in which only one vessel may be involved. The crew seizure or passenger takeover of their own vessel are excluded from the definition of international sea piracy. (...) Article 101 clearly requires the involvement of two ships"; T. TREVES, "Piracy, Law of the Sea, and Use of Force: Developments off the Coast of Somalia", *European Journal of International Law* 2009, (399) 402. Anders: S.P. MENEFEE, "Foreign Naval Intervention in Cases of Piracy: Problems and Strategies", *International Journal of Marine and Coastal Law* 1999, (353) 358.

veroorzaakt. De tweede alinea van voormeld artikel 34 bepaalt dan dezelfde straffen worden opgelegd aan de schuldigen die lichamelijke folteringën hebben gepleegd. Indien de bedreiging of het geweld, gepleegd zonder oogmerk te doden, toch de dood veroorzaakt, worden de schuldigen, volgens de onderscheiding in artikel 33⁽³⁷⁾, veroordeeld tot opsluiting van twintig jaar tot dertig jaar of tot levenslange opsluiting⁽³⁸⁾. Het gaat met andere woorden om criminele straffen.

18. Ook is voorzien in een aparte bestraffing van een voorbereidende handeling: overeenkomstig artikel 36 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij wordt de doodslag gepleegd om de in artikel 33 omschreven misdaad te vergemakkelijken, gestraft met levenslange opsluiting.

19. Vervolgens kan er worden op gewezen dat de straffen gesteld bij de artikelen 33 en 36 ook van toepassing zijn als de voltooiing van de misdaad wordt verhinderd door omstandigheden onafhankelijk van de wil van de schuldigen⁽³⁹⁾. Er wordt evenwel geen straf uitgesproken tegen hen die aan de feiten omschreven in, onder andere, artikelen 32 en 33 deelnemen, zonder daartoe te hebben opgeruid of de leiding te hebben genomen, en zich verwijderen op de eerste waarschuwing van de kapitein of van een officier⁽⁴⁰⁾.

20. Uiteraard, en vooral, dient hier gewezen te worden op de bepaling van artikel 68 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij. Overeenkomstig dat artikel wordt iedere kapitein die daden van zeeroverij pleegt, gestraft met opsluiting van vijftien tot twintig jaar terwijl de opvarenden, schuldig aan dezelfde feiten, worden gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar. Indien in deze beide gevallen onvrijwillige doding heeft plaatsgehad, is de straf opsluiting van twintig tot dertig jaar, terwijl de vrijwillige doding in die gevallen wordt bestraft met levenslange opsluiting. Aldus

⁽³⁷⁾ Dit wil dus zeggen al naar gelang zij al dan niet officier of leider van de samenspanning zijn.

⁽³⁸⁾ Artikel 35 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij.

⁽³⁹⁾ Artikel 37 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij.

⁽⁴⁰⁾ Artikel 38, eerste alinea van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij. Merk hierbij op dat de tweede alinea van voormeld artikel 38 daaraan toevoegt dat, in de gevallen van de artikelen 29, 32 en 33 de daden van verzet van de kapitein en van de hem trouw gebleven personen, met inachtneming van de omstandigheden, kunnen worden beschouwd als noodweer.

is duidelijk dat zeeroverij strengt wordt bestraft. Bovendien bestraft artikel 69 van dezelfde wet met levenslange opsluiting de kapitein die zijn schip opzettelijk in de macht van zeerovers brengt en worden de medeplichtigen hierbij met de onmiddellijk lagere straf bestraft. Met dezelfde straf worden gestraft de schepelingen die tegen de wil van de kapitein, het schip in de macht van zeerovers brengen. Tenslotte bepaalt artikel 70 van dezelfde wet dat de eigenaar of de reder van een Belgisch schip die het, zonder vergunning van de bevoegde overheid, voor de kaapvaart of de oorlog uitrust of laat uitrusten, wordt gestraft met opsluiting van vijf tot tien jaar terwijl met gevangenisstraf van drie tot vijf jaar wordt gestraft de schepeling die willens en wetens zijn diensten verleent aan een wederrechtelijk voor de kaapvaart of de oorlog uitgerust schip. Het zullen wellicht deze bepalingen zijn die in eerste instantie bij zeeroof in aanmerking zullen komen.

21. Verder zij hier nog gewezen worden op artikel 44, §1 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij dat in bestraffing voorziet van de persoon die zonder voorafgaande toestemming van de kapitein, zijn plaatsvervanger of degene die de verantwoordelijkheid voor het schip draagt, zich bevindt aan boord van een Belgisch schip of, in de Belgische wateren, aan boord van een vreemd schip, voor zover, in dit laatste geval de inscheping of ontscheping in die wateren heeft plaats gehad.

22. Kortom, er blijkt uit bovenvermeld overzicht dat ook in de periode voor de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, daden van piraterij en zeeroverij naar Belgisch recht inderdaad principieel strafbaar zijn. Wél moet er worden op gewezen dat ingevolge artikel 3, eerste lid van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, de bepalingen van dit wetboek van toepassing zijn op ieder die is ingeschreven op de monsterrol van een Belgisch koopvaardijship of vissersvaartuig of die aan boord is toegelaten om de reis te maken. In afwijking daarvan, zijn overeenkomstig artikel 3, zesde alinea van de voormelde wet evenwel de straffen gesteld bij de artikelen 19, 20, 23, 32, 33, 41, 43, 44, 45bis, § 4, 46, §3, 47, 57, 60 en 61 toepasselijk op ieder die schuldig is aan de aldaar omschreven misdrijven. Daaruit moet dan ook volgen dat van de hierboven aangehaalde bepalingen uit de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij,

enkel het misdrijf van artikel 33 als zodanig toepasselijk zou kunnen zijn op derden, met andere woorden, op personen die niet op de monsterrol van een Belgisch koopvaardij- of vissersvaartuig zijn ingeschreven of die niet aan boord zijn toegelaten om de reis te maken. Anders gezegd enkel het misdrijf van artikel 33 lijkt daardoor mogelijks in aanmerking te komen voor toepassing ten aanzien van niet-Belgische daders, doch niet de overige gevallen van toepassing van artikel 33 in omstandigheden geëxpliciteerd in de artikelen 34 tot en met 37 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij. Ook artikel 68 dat, zoals gezien de kapitein die daden van zeeroverij pleegt, bestraft, kan immers ingevolge artikel 3 van dezelfde wet slechts toepassing vinden ten aanzien van personen die ingeschreven zijn op de monsterrol van Belgische koopvaardij- of vissersvaartuigen⁽⁴¹⁾. Een en ander kan uiteraard niet los gezien worden van de relevante rechtsmachtbepalingen uit het Belgische recht, die overigens óók vervat zitten in de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, benevens de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering samen met internationale verdragsbepalingen⁽⁴²⁾.

23. Indien er sprake is van gijzeling, komt mogelijks ook artikel 347bis Strafwetboek in beeld. Die bepaling kan weliswaar in de context van de piraterij toepassing vinden, doch is uiteraard niet tot dat kader beperkt. Overeenkomstig artikel 347bis, §1 Strafwetboek is gijzeling de aanhouding, de gevangenhouding of de ontvoering van personen om deze borg te doen staan voor de voldoening van een bevel of een voorwaarde, onder meer een misdaad of een wanbedrijf voor te bereiden of te vergemakkelijken, de vlucht, de ontvluchting van de daders van een misdaad of een wanbedrijf of hun medeplichtigen in de hand te werken, hun vrijlating te verkrijgen of ze hun straf te doen ontgaan. Daarnaast is het ook niet uitgesloten dat de strafbepalingen inzake bendevoering en criminele organisaties in beeld komen

⁽⁴¹⁾ Cfr. E. DAVID, "Greenpeace: des pirates!", *BTIR* 1989, (295) 299 en de verwijzingen aldaar. Zie evenwel Cass. 12 november 1968 (A.C. 1969, 275; *Bull.* et *Pas.* 1969, I, 261). Dat arrest beslist dat de loods die zich schuldig maakt aan een misdrijf, omschreven bij de artikelen 52 of 53 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, krachtens artikel 54 gestraft kan worden met de bij bedoelde artikelen 52 en 53 gestelde straffen, zelfs indien hij op het ogenblik van het misdrijf een vreemd schip loodste. Het arrest wijst met name erop dat het eerste lid van artikel 3 van de wet van 5 juni 1928 weliswaar het principe stelt dat de personen die op de monsterrol van de bemanning van een Belgisch koopvaardij- of vissersvaartuig zijn ingeschreven of aan boord zijn toegelaten om de reis te doen aan de bepalingen van die wet onderworpen zijn, en dat het laatste lid van dit artikel afwijkingen van dit principe vermeldt die echter niet de enige zijn.

⁽⁴²⁾ Zie ook verder infra, nrs. 26 ev.

indien de voorwaarden van de artikelen 322 tot 324 Strafwetboek en van de artikelen 324*bis* en volgende Strafwetboek zijn vervuld.

24. Daarnaast zou ook artikel 406 Strafwetboek mogelijks toepasselijk kunnen zijn ten aanzien van piraten. Overeenkomstig het eerste lid van dat artikel wordt met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar gestraft hij die kwaadwillig het verkeer op de spoorweg, de weg, de binnenwateren of op zee belemmert door enige handeling die een aanslag uitmaakt op de verkeerswegen, de kunstwerken of het materieel, of door enige andere handeling die het verkeer met of het gebruik van vervoermiddelen gevaarlijk kan maken of die ongevallen kan veroorzaken bij het gebruik of het verkeer van die vervoermiddelen. Buiten de gevallen van het vorige lid wordt met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van zesentwintig frank tot duizend frank gestraft hij die kwaadwillig het verkeer op de spoorweg, de weg, de binnenwateren of op zee belemmert door enig voorwerp dat een belemmering voor het verkeer met of voor het gebruik van vervoermiddelen uitmaakt⁽⁴³⁾.

25. Volledigheidshalve kan hier nog gewezen worden op de bepaling van artikel 521 Strafwetboek dat mogelijks ook relevant kan zijn terzake handelingen van maritieme piraterij. Overeenkomstig het eerste lid van die bepaling wordt gestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar de persoon die, buiten de gevallen in de artikelen 510 tot 520 genoemd⁽⁴⁴⁾, door welk middel ook, onder meer, schepen of vaartuigen die aan een ander toebehoren, geheel of gedeeltelijk vernielt. Het tweede lid van artikel 521 Strafwetboek bepaalt dat bij onbruikbaarmaking met het oogmerk om te schaden, de straf vijftien dagen tot drie jaar gevangenis en geldboete van vijftig frank tot vijfhonderd frank is.

26. Overigens heeft de wetgever het nodige gedaan om internationale verdragsteksten ter bestrijding van handelingen van, onder meer, zeeterrorisme in ons land van toepassing te laten worden. Inderdaad, er is immers de wet van 14 maart 2005 houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat gedaan te

⁽⁴³⁾ Artikel 406, tweede lid Strafwetboek.

⁽⁴⁴⁾ Bedoeld is brandstichting.

Rome op 10 maart 1988⁽⁴⁵⁾). Met die wet werden- zij het eerder laat⁽⁴⁶⁾ - rechtsinstrumenten die in het kader van de Organisatie van de Verenigde Naties werden uitgewerkt, toepasselijk in ons land⁽⁴⁷⁾. De doelstelling van beide instrumenten is tweevoudig: enerzijds wensen zij een aantal opzettelijk gestelde wederrechtelijke handelingen tegen de veiligheid van de zeevaart en de veiligheid van de vaste platforms op het continentale plat strafbaar te stellen. Anderzijds wensen zij de gerechtelijke samenwerking te organiseren die is vereist om dergelijke misdrijven op internationaal niveau te bestraffen, zulks via de uitlevering en de wederzijdse rechtshulp⁽⁴⁸⁾. Naderhand werden in het kader van de Internationale Maritieme Organisatie nog twee protocollen afgesloten die het Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart enerzijds⁽⁴⁹⁾ en anderzijds het Protocol tot bestrijding

⁽⁴⁵⁾ B.S. 23 mei 2005.

⁽⁴⁶⁾ Het Verdrag en het Protocol zijn in België in werking getreden op 10 juli 2005. De ondertekening van beide rechtsinstrumenten door ons land dateert van 9 maart 1989. Op internationaal vlak waren zowel het Verdrag als het Protocol reeds op 1 maart 1992 in werking getreden.

⁽⁴⁷⁾ Zie: Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 2.

⁽⁴⁸⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 4.

⁽⁴⁹⁾ Zo wordt onder meer een artikel 3bis in het verdrag van Rome van 10 maart 1988 tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart gevoegd, dat bepaalt dat "a person commits an offence within the meaning of the Convention if that person unlawfully and intentionally:

- when the purpose of the act, by its nature or context, is to intimidate a population, or to compel a Government or an international organization to do or to abstain from any act: uses against or on a ship or discharging from a ship any explosive, radioactive material or BCN (biological, chemical, nuclear) weapon in a manner that causes or is likely to cause death or serious injury or damage; discharges, from a ship, oil, liquefied natural gas, or other hazardous or noxious substance, in such quantity or concentration that causes or is likely to cause death or serious injury or damage; uses a ship in a manner that causes death or serious injury or damage;

- transports on board a ship any explosive or radioactive material, knowing that it is intended to be used to cause, or in a threat to cause, death or serious injury or damage for the purpose of intimidating a population, or compelling a Government or an international organization to do or to abstain from doing any act;

- transports on board a ship any BCN weapon, knowing it to be a BCN weapon;

- any source material, special fissionable material, or equipment or material especially designed or prepared for the processing, use or production of special fissionable material, knowing that it is intended to be used in a nuclear explosive activity or in any other nuclear activity not under safeguards pursuant to an IAEA comprehensive safeguards agreement; and

- transports on board a ship any equipment, materials or software or related technology that significantly contributes to the design, manufacture or delivery of a BCN weapon, with the intention that it will be used for such purpose."

Zie hierover verder ook nog bij o.m.: P. GAUTIER, "Quelques observations sur le soi-disant caractère inadapté du droit international face aux actes de criminalité en mer" in le HARDÏ de BEAULIEU

van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat wijzigen. Deze protocollen van 14 oktober 2005 traden evenwel nog niet in werking.

27. Het verdrag is van toepassing op schepen⁽⁵⁰⁾; ingevolge artikel 1 ervan moet worden verstaan onder "schip": een vaartuig, ongeacht het type, dat niet permanent met de zeebodem is verbonden, met inbegrip van dynamisch gedragen vaartuigen, onderwatervaartuigen en andere vaartuigen in drijvende toestand. Evenwel vindt het verdrag ingevolge artikel 2 ervan geen toepassing op oorlogsschepen of schepen in eigendom of beheer van een Staat die dienst doen als marinehulpschip of worden gebruikt ten behoeve van de politie, of uit de vaart genomen of opgelegde schepen. Bovendien laat dit verdrag ook de immuniteiten van oorlogsschepen en andere staatschepen die niet voor handelsdoeleinden worden gebruikt, onverlet. Aldus blijkt dat het verdrag beoogt wél toepassing te vinden op de commerciële scheepvaart die overigens ook gevisieerd blijkt te zijn door de handelingen van maritieme piraterij voor de Oost-Afrikaanse kust. Volledigheidshalve dient wel te worden onderstreept dat het verdrag dan wel slechts toepassing vindt indien het schip wateren in-, uit- of doorvaart, dan wel volgens het vaarschema zal in-, uit- of doorvaren, welke zijn gelegen buiten de buitengrenzen van de territoriale zee van één Staat, of de zijgrenzen van zijn territoriale zee met aangrenzende Staten⁽⁵¹⁾. Het internationale karakter is derhalve het sleutelbegrip voor het toepassingsgebied van het verdrag dat enerzijds ertoe strekt bepaalde feiten te bestraffen en anderzijds de rechtshulp en de uitlevering te regelen⁽⁵²⁾.

(uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namur, Presses universitaires de Namur, 2007, (51) 61-62; F. MARTINEAU en A. SALLIOU, "Défense et sécurité", *Annuaire du droit de la mer* 2005, Paris, Pedone, (493) 514-517; E. SOMERS, "Piraterie maritime et droit international" in le HARDÏ de BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namur, Presses universitaires de Namur, 2007, (11) 26-27.

⁽⁵⁰⁾ Gelet op het onderwerp van de hier bestudeerde materie, gaan we dan ook verder voorbij aan het Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat.

⁽⁵¹⁾ Art. 4.1 van het Verdrag. Indien het verdrag niet van toepassing is op grond van artikel 4.1, is het niettemin ingevolge artikel 4.2 van toepassing indien de dader of de vermoedelijke dader wordt aangetroffen op het grondgebied van een andere dan de in het eerste lid bedoelde Staat-Partij.

⁽⁵²⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 6.

28. Naast de verplichting voor de verdragsstaten om op een aantal strafbare feiten passende straffen te stellen, bevat het verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, onder meer regels over de bevoegdheid van de nationale rechtbanken, uitlevering en wederzijdse rechtshulp. Inderdaad, overeenkomstig artikel 5 van het Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, zijn elk van de verdragspartijen verplicht op de in artikel 3 van het verdrag genoemde strafbare feiten passende straffen te stellen die rekening houden met de ernst van de feiten.

29. Voormeld artikel 3 bepaalt in zijn eerste alinea dat aan een strafbaar feit zich schuldig maakt hij die wederrechtelijk en opzettelijk:

a) door geweld, bedreiging met geweld of enige andere vorm van vreesaanjaging een schip in zijn macht brengt of houdt; of

b) een daad van geweld begaat tegen een persoon aan boord van een schip, indien daardoor de veilige vaart van dat schip in gevaar kan worden gebracht; of

c) een schip vernielt of schade toebrengt aan een schip of zijn lading waardoor de veilige vaart van het schip in gevaar kan worden gebracht; of

d) op een schip, op welke wijze ook dan ook, een voorwerp of substantie plaatst of doet plaatsnemen waarmee dat schip kan worden vernield of aan dat schip of aan zijn lading schade kan worden toegebracht waardoor de veilige vaart van dat schip in gevaar wordt gebracht of in gevaar kan worden gebracht; of

e) navigatiehulpmiddelen voor de zeevaart vernielt of ernstig beschadigt, dan wel hun werking ernstig stoort, indien daardoor de veilige vaart van het schip in gevaar kan worden gebracht; of gegevens doorgeeft waarvan hij weet dat zij onjuist zijn, daardoor de veilige vaart van een schip in gevaar brengend; of

f) in verband met het plegen of de poging tot het plegen van één van de sub a) tot en met f) genoemde strafbare feiten een persoon verwondt of doodt.

Artikel 3, tweede alinea van het verdrag bepaalt vervolgens dat aan een strafbaar feit zich eveneens schuldig maakt hij die:

- a) een poging doet een in het eerste lid genoemd strafbaar feit te plegen; of
- b) een in het eerste lid genoemd strafbaar feit uitlokt of anderszins medeplichtige is van een persoon die zulk een strafbaar feit pleegt; of
- c) dreigt één der in het eerste lid sub b, c) en e) genoemde strafbare feiten te plegen, indien door deze dreiging de veilige vaart van het betrokken schip in gevaar kan worden gebracht, al dan niet gepaard gaand met een voorwaarde zoals voorzien in de nationale wetgeving, die erop is gericht een natuurlijke persoon of rechtspersoon te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling.

30. Artikel 2 van het Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat bepaalt van zijn kant een aantal strafbare feiten die relatief vergelijkbaar zijn met deze van artikel 3 van het verdrag. Gelet op het feit dat het Protocol slechts beoogt toepassing te vinden ten aanzien van vaste platforms, hetzij een kunstmatig eiland, installatie of inrichting die permanent met de zeebodem is verbonden ten behoeve van de exploratie of exploitatie van rijkdommen of voor andere economische doeleinden, zal dit Protocol hier verder echter buiten beschouwing blijven.

31. In zijn advies van 25 juni 2003 merkte de afdeling wetgeving van de Raad van State op dat de Belgische wetgeving op bepaalde punten diende te worden aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de vereisten van het Verdrag en het Protocol. Zo vond de Raad van State dat artikel 328 Strafwetboek een beperktere draagwijdte had dan artikel 3.1, f), vermits artikel 328 Strafwetboek slechts bepaalt⁽⁵³⁾: *"Hij die, hetzij mondeling, hetzij bij een naamloos ondertekend geschrift, hetzij door welke gedraging ook, wetens en willens een vals bericht geeft over het bestaan van gevaar voor een aanslag op personen of eigendommen, waarop een criminele straf gesteld is, wordt gestraft met gevangenisstraf van drie maanden tot twee jaar en met geldboete van vijftig frank tot driehonderd frank."* De regering oordeelde evenwel dat het strafbaar stellen van de gevolgen van het doorgeven van onjuiste gegevens en het beroep op de strafbare poging volstonden om aan het verdrag te voldoen en dat het derhalve niet nodig was om artikel 328 Strafwetboek te

⁽⁵³⁾ Zie het advies in: Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 33.

wijzigen⁽⁵⁴⁾). Daaraan werd toegevoegd dat de bestrijding van de misdrijven bepaald in de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het tucht- en strafwetboek voor de koopvaardij en in het Strafwetboek immers de mogelijkheid bieden *"de doelstellingen van het verdrag te bereiken. De wet van 19 december 2003 vult immers de leemten op die de Raad van State had vastgesteld. Het was dus niet meer nodig artikel 328 van het Strafwetboek te wijzigen⁽⁵⁵⁾."* Dit wordt ook met zoveel woorden in de Memorie Toelichting vermeld, waaruit immers blijkt dat de regering van mening was dat de strafbaarstelling van de gevolgen van een dergelijke mededeling en de strafbare poging volstonden om zich te schikken naar het verdrag. *"Bij de bovenvermelde gevolgen wordt bijvoorbeeld gedacht aan de bestraffing van de wanbedrijven die met name zijn bepaald in de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij: brandstichting of vernieling, onbruikbaarmaking of achterlating van scheepsmaterieel. Ook de misdaden en wanbedrijven tegen personen (Hoofdstuk I van Titel VIII, boek II van het Strafwetboek) kunnen worden vermeld: moord, doodslag, slagen en verwondingen, foltering, onmenselijke of ontterende behandeling, alsook misdaden en wanbedrijven tegen eigendommen (Titel IX van boek II van het Strafwetboek). Met andere woorden er bestaan voldoende straffen om de vereisten van het Verdrag te vervullen⁽⁵⁶⁾."*

32. Nochtans oordeelde de Raad van State evenwel ook nog dat in het Verdrag en het Protocol een poging om de erin bepaalde strafbare feiten te plegen, strafbaar is gesteld, terwijl in het Belgische recht een poging niet altijd strafbaar is. *"Dit is bijvoorbeeld het geval met de wanbedrijven bepaald bij boek II, titel VIII, hoofdstuk I, van het Strafwetboek, waarvoor de wetgever*

⁽⁵⁴⁾ Zie: Verslag Chevalier bij het Wetsontwerp houdende instemming met de volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/2, p. 3.

⁽⁵⁵⁾ Verslag Chevalier bij het Wetsontwerp houdende instemming met de volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/2, p. 3.

Met de wet van 19 december 2003 wordt deze betreffende terroristische misdrijven bedoeld, B.S. 29 december 2003.

⁽⁵⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 5.

niet uitdrukkelijk voorzien heeft in een poging tot het plegen ervan, met artikel 521, tweede lid, van het Strafwetboek en met de artikelen 14 en 15 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij⁽⁵⁷⁾." De regering merkte dienaangaande echter op dat het ging om betrekkelijk minder belangrijke voorbeelden, die geen specifieke wijziging van het Strafwetboek vereisten en dat bovendien de wet van 19 december 2003 betreffende terroristische misdrijven de vermelde leemten aanvulde, aangezien de dreiging terroristische misdrijven te begaan, in deze wet wordt behandeld⁽⁵⁸⁾. Afgezien van deze enkele kleinere misdrijven die als voorbeeld werden gegeven door de Raad van State in zijn advies, kan dan ook worden besloten dat met bovenvermelde bepalingen het Belgische recht voorziet in strafbaarstellingen van handelingen zoals vereist in het Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart. Maritieme piraterij is daardoor principieel strafbaar naar Belgisch recht, ook al kunnen niet alle bepalingen ervan toegepast worden op eenieder zoals bijvoorbeeld artikel 68 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij.

§2. - De strafbaarheid in België van handelingen van maritieme piraterij ingevolge de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee.

33. Zoals reeds bleek, werd de Belgische wetgeving recent aangepast ingevolge aanneming van een wet die beoogt specifiek piraterij op zee te bestraffen. Inderdaad, de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee⁽⁵⁹⁾ beoogt niet alleen een stevige wettelijke basis te bieden voor de deelname van de Belgische Marine aan de operatie Atalanta⁽⁶⁰⁾, doch ook de lacune die erin bestond dat er geen geschikt wetgevend instrument bestond dat het de Belgische Marine mogelijk maakte de piraterij op zee efficiënt te bestrijden, op te vullen⁽⁶¹⁾. Om die reden bevat die wet definities van schepen en piratengroepen, creëert het een nieuwe

⁽⁵⁷⁾ Zie het advies in: Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 33.

⁽⁵⁸⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St. Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 6.

⁽⁵⁹⁾ B.S. 14 januari 2010.

⁽⁶⁰⁾ Zie *supra*, nrs. 1 en 2.

⁽⁶¹⁾ Zie Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 4-5.

strafbaarstelling van piraterij op zee met aangepaste straffen en geeft het de oorlogsschepen en de Belgische militaire beschermingsteams aan boord van burgerschepen de bevoegdheid daden van piraterij te voorkomen en te onderdrukken⁽⁶²⁾. Samen met voormelde wet betreffende de strijd tegen piraterij op zee, nam men ook nog de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek⁽⁶³⁾ aan. Die laatste wet beoogt een oplossing te bieden voor de strafprocedurele aspecten die door het specifieke karakter van de strijd tegen piraterij op zee gesteld worden én creëert een extraterritoriale bevoegdheid van de Belgische rechtbanken wanneer de feiten gericht zijn tegen een Belgisch schip of wanneer piraten aangehouden worden door een Belgisch oorlogsschip of door Belgische militairen die bijvoorbeeld deel uitmaken van een Belgisch militair beschermingsteam aan boord van een burgerschip⁽⁶⁴⁾.

34. Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze nieuwe wetgeving geen afbreuk doet aan de onder paragraaf 1 weergegeven strafbepalingen. De Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij vormt immers een wettelijke basis voor de bestrijding van piraterij op zee, maar het toepassingsgebied van de wet van 5 juni 1928 is - zoals gezien - beperkt tot koopvaardij schepen of vissersvaartuigen die de Belgische vlag voeren. Daden van piraterij gepleegd tegen Belgische plezierjachten of oorlogsschepen, of nog schepen die niet de Belgische vlag voeren, komen derhalve op basis van de wet van 5 juni 1928 niet in aanmerking om in België vervolgd te worden⁽⁶⁵⁾. Kortom, de hierboven vermelde strafbepalingen blijven nog steeds toepasselijk, doch de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee voorziet in specifieke strafbaarstellingen inzake piraterij die, anders dan het geval is onder gelding van de Wet van 5 juni 1928, niet beperkt zijn tot koopvaardij schepen of vissersvaartuigen die de Belgische vlag voeren. In zoverre dit het geval is, zullen de strafbaarstellingen uit deze nieuwe wetgeving uiteraard slechts toepassing kunnen vinden op feiten die zich sinds

⁽⁶²⁾ Zie Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 4-5.

⁽⁶³⁾ BS 14 januari 2010.

⁽⁶⁴⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, doc 52 2215/001, p. 4.

⁽⁶⁵⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 5; Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 4.

de inwerkingtreding ervan voordoen, hetzij sinds 14 januari 2010.

35. Voor toepassing van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, worden eerst en vooral een aantal begrippen omschreven. Aldus wordt ingevolge artikel 2 ervan voor toepassing van die wet verstaan onder:

1° piraterij: daden van piraterij op zee die één van de in artikel 3 omschreven misdrijven vormen;

2° piratenschip: schip dat door de personen die de daadwerkelijke macht over het schip uitoefenen, wordt gebruikt of bestemd is om te worden gebruikt voor het bedrijven van een van de in artikel 3 bedoelde handelingen. Hetzelfde geldt voor een schip dat gebruikt is voor het plegen van een dergelijke handeling, zolang het in de macht blijft van de personen die zich aan die handeling hebben schuldig gemaakt;

3° piratengroep: vereniging van meer dan twee personen die sinds enige tijd bestaat en die in onderling overleg optreedt om een in artikel 3 bedoeld misdrijf van piraterij te plegen;

4° Belgisch schip: schip dat de Belgische vlag voert. De definitie van piratengroep is gebaseerd op artikel 139 Strafwetboek dat het begrip terroristische groep invoert⁽⁶⁶⁾. Opdat er van piratengroep sprake zou zijn, moeten derhalve volgende elementen zijn vervuld: een band tussen minstens drie personen die de vorm van een vereniging aanneemt, die niet absoluut zeer moet georganiseerd zijn, maar ook niet toevallig gevormd mag zijn, een georganiseerde actie en de intentie een of meerder daden van piraterij te stellen⁽⁶⁷⁾. De voorwaarde dat deze "sinds enige tijd bestaat" mag volgens de Minister van Justitie niet beperkend worden geïnterpreteerd; die periode kan zeer kort zijn⁽⁶⁸⁾.

36. Artikel 3 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee bepaalt vervolgens wat als misdrijf van piraterij kan worden beschouwd. Overeenkomstig artikel 3, §1 wordt als een misdrijf van piraterij beschouwd één van de volgende handelingen:

a) iedere onwettige daad van geweld, bedreiging, aanhouding of plundering die door de bemanning of de

⁽⁶⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 6.

⁽⁶⁷⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 6.

⁽⁶⁸⁾ Zie Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 15.

passagiers van een particulier schip voor persoonlijke doeleinden wordt gepleegd en die is gericht:

- i) in volle zee, tegen een ander schip of tegen personen of goederen aan boord van een zodanig schip;
 - ii) tegen een ander schip, personen of goederen aan boord op een plaats die buiten de rechtsmacht van enige Staat valt;
- b) iedere vrijwillige deelneming aan het gebruik van een schip met kennis van de feiten die het schip tot piratenschap maken;
- c) iedere poging, iedere voorbereidende handeling of iedere opruiing tot of opzettelijke vergemakkelijking van een onder a) of b) omschreven handeling.

37. De in artikel 3, §1 van de Wet van 30 december 2009 gegeven omschrijving van piraterij gaat uit van de formuleringen van artikel 101 van het Verdrag van Montego Bay van 10 december 1982⁽⁶⁹⁾. De Memorie van Toelichting verduidelijkt de gehanteerde begrippen ook: onwettige daad van geweld en aanhouding houden onder meer slagen en verwondingen of het gijzelen van een bemanning in terwijl met plundering wordt bedoeld enige materiële schade toegebracht aan het schip waartegen de daden van piraterij worden gepleegd. Anders dan het geval is met het Verdrag van Montego Bay, werd ook "bedreiging" ingevoegd in artikel 3 van de Wet van 30 december 2009 om zowel de daden van geweld als de bedreigingen bepaald in artikel 483 Strafwetboek te dekken⁽⁷⁰⁾. Doordat in artikel 3, §1, a) van de Wet slechts wordt verwezen naar een "particulier schip dat voor persoonlijke doeleinden handelt", worden oorlogsschepen of staatschepen uitgesloten evenals particuliere schepen die voor een Staat opereren; die laatsten vallen immers onder het oorlogsrecht tenzij ze gebruikt worden door de bemanning die gemuit heeft voor persoonlijke doeleinden, buiten elke actie van de Staat⁽⁷¹⁾. Ingevolge de punten b) en c) van artikel 3, §1, wordt tevens de deelname, de poging en

⁽⁶⁹⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 6. Vgl. in Frans recht A.C. DUMOUCHEL "Contenu et dernières avancées du projet de loi français de lutte contre la piraterie", Dr. Marit. Franç. December 2010-720, p.963, 964, 969 en 970; M. RECIO, "La France à l'abordage de la piraterie: la loi n°2011-13 du 15 janvier 2011 relative à la lutte contre la piraterie et à l'exercice des pouvoirs de police de l'Etat en mer ou le renforcement de l'arsenal répressif", Droit pénal – Juris Classeur, nr. 4 – april 2011, p. 8, nr. 8.

⁽⁷⁰⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 7.

⁽⁷¹⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 7.

de voorbereiding van daden van piraterij strafbaar, zodat misdrijven gepleegd voorafgaand aan of bijkomstig bij een daad van piraterij zijn gedekt⁽⁷²⁾. Ook voor punt b) van artikel 3, §1 van de Wet van 30 december 2009 diende artikel 101 van het Verdrag van Montego Bay als voorbeeld. Wel werd opgemerkt dat het begrip "deelneming" in dat verband niet moet worden verstaan als deelneming in de klassieke zin van het Belgische strafrecht. "*De rechter zal, wanneer hij zich uitspreekt over de straf, een onderscheid maken tussen elk individueel gedrag en hij zal daarbij rekening houden met de ernst van de begane daden*⁽⁷³⁾." Wat verder punt c) betreft, worden drie verschillende situaties geviseerd. De poging veronderstelt een begin van uitvoering van het misdrijf van piraterij, terwijl de voorbereidende handeling enkel bedoeld is om het misdrijf teweeg te brengen en geen dergelijk begin van uitvoering veronderstelt. Opruiing tenslotte bestaat uit een oproep tot het plegen van een daad van piraterij⁽⁷⁴⁾.

38. Krachtens artikel 3, §2 worden de daden van piraterij, zoals omschreven in paragraaf 1, bedreven door een oorlogsschip of staatsschip waarvan de bemanning heeft gemuit en het beheer van het schip heeft overgenomen, gelijkgesteld met daden bedreven door een particulier schip. Het gaat om een bepaling die rechtstreeks gebaseerd is op artikel 102 van het Verdrag van Montego Bay⁽⁷⁵⁾ dat immers bepaalt dat de daden van piraterij als omschreven in artikel 101, bedreven door een oorlogsschip, staatsschip of staatsluchtvaartuig waarvan de bemanning heeft gemuit en het beheer van het schip of luchtvaartuig heeft overgenomen, worden gelijkgesteld met daden bedreven door een particulier schip of luchtvaartuig.

De derde paragraaf van artikel 3 bepaalt tenslotte dat de in paragrafen 1 en 2 bedoelde daden die in een andere maritieme zone dan de volle zee gepleegd worden, worden gelijkgesteld met daden van piraterij als bedoeld in §§ 1 en 2, in de mate bedoeld in het internationaal recht.

Die bepaling van §3 is uitermate belangrijk. Daarmee doelt men met name op feiten die vergelijkbaar zijn met

⁽⁷²⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 7.

⁽⁷³⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 7.

⁽⁷⁴⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 7-8.

⁽⁷⁵⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 8.

daden van piraterij en die in een zeegebied behalve in volle zee gepleegd worden en in het internationaal recht anders worden genoemd, zoals bv. gewapende overvallen⁽⁷⁶⁾. Dit laatste is - zo wordt in de Memorie van Toelichting verduidelijkt⁽⁷⁷⁾ - het geval met verschillende Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties die zowel daden van piraterij als gewapende overvallen gepleegd op volle zee en in de Somalische territoriale wateren veroordelen⁽⁷⁸⁾. Door de bepaling van artikel 3, §3 van de Wet van 30 december 2009 is de hypothese gedekt van een beslissing van de Veiligheidsraad of van het akkoord van de kuststaat om een dwingende actie anders dan op volle zee te rechtvaardigen⁽⁷⁹⁾.

Maar er is meer. Die §3 is volgens mij, ik beklemtoonde het al⁽⁸⁰⁾, goed gekozen en belangrijk. Daarin wordt immers niet alleen, zoals ik reeds zegde, met name toepassing gemaakt van de gecombineerde Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008), 1846 (2008), 1879 (2009) en 1950 (2010) en zet aldus het licht op groen voor een optreden in de territoriale wateren van Somalië onder de voorwaarden van die Resoluties, maar past bovendien de artikelen 86, inzonderheid in fine, en 58, inzonderheid het tweede lid, toe van het verdrag van MONTEGO BAY en begrijpt aldus in de omschrijving van de daad van piraterij ook de daad die in de "exclusieve economische zone" is gepleegd.

Ik heb al gezegd dat ik ervan overtuigd ben dat uit de bewoordingen en de combinatie van de artikelen 58, tweede lid, 86, inzonderheid in fine, 100 en 101 van het Verdrag van MONTEGO BAY volgt dat, volgens dat Verdrag, de daad van piraterij een "op volle zee" gepleegde daad is buiten de zones die onder de nationale "rechtsmacht" vallen of in de "exclusieve economische zone", voor "persoonlijke doeleinden".

39. Hierbij kan nog worden opgemerkt dat, overeenkomstig artikel 6 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, alle bepalingen van Boek I van het Strafwetboek, zonder uitzondering van Hoofdstuk VII en van artikel 85, van toepassing zijn op deze

⁽⁷⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 8.

⁽⁷⁷⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 8

⁽⁷⁸⁾ Zie ook supra, nr. 7.

⁽⁷⁹⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 8

⁽⁸⁰⁾ Zie supra nr. 10 en de noot 25.

misdrijven. Dit betekent dat ook de bepalingen betreffende de strafbare deelneming en de verzachtende omstandigheden bij wanbedrijven uit het Strafwetboek van toepassing zijn op de in de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij bepaalde misdrijven.

40. Artikel 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, voert dan straffen in voor personen die zich schuldig maken aan daden van piraterij omschreven in artikel 3 van voormelde wet. Overeenkomstig artikel 4, §1 wordt iedere persoon die een in artikel 3, §1, a) of b) bedoeld misdrijf van piraterij pleegt, gestraft met opsluiting van tien jaar tot vijftien jaar. Het gaat om dezelfde straffen als bepaald in artikel 68 en 33 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en zeevisserij. Op de poging, voorbereidende handeling of opruiing of opzettelijke vergemakkelijking bedoeld in artikel 3, §1, c) staat een straf van vijf tot tien jaar opsluiting. Die strafmaat is afgestemd op artikel 80 Strafwetboek waarin is bepaald dat de straf van tien tot vijftien jaar opsluiting in geval van verzachtende omstandigheden wordt vervangen door vijf tot tien jaar opsluiting⁽⁸¹⁾. Dit is ook conform artikel 52 Strafwetboek dat inhoudt dat poging tot misdaad wordt bestraft met de straf die onmiddellijk lager is dan die gesteld op de misdaad zelf⁽⁸²⁾.

41. Op grond van artikel 4, §2, eerste lid wordt iedere persoon die deelneemt aan enige activiteit van een piratengroep, met inbegrip van het verstrekken van gegevens of materiële middelen aan de piratengroep of het in enigerlei vorm financieren van enige activiteit van de piratengroep, terwijl hij weet ervan heeft dat zijn deelname bijdraagt tot het plegen van een misdrijf van piraterij, gestraft met opsluiting van vijf jaar tot tien jaar. Op grond van artikel 4, §2, tweede lid wordt iedere leidende persoon van een piratengroep, gestraft met opsluiting van vijftien tot twintig jaar. Beide bepalingen zijn geïnspireerd door artikel 140, §1 en §2 Strafwetboek in verband met terroristische misdrijven. Omdat het gedrag van de deelnemer bedoeld in artikel 4, §2, eerste lid strafbaar zou zijn, is het noodzakelijk dat hij weet dat zijn deelname bijdraagt aan het plegen van een misdaad van piraterij gepleegd door de groep.
"Het kan bijvoorbeeld gaan over het leveren van

⁽⁸¹⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 8

⁽⁸²⁾ Zie C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 368.

logistieke middelen (snelle boot, telecommunicatiemiddelen...). De vorm die deze bijdragen aannemen of hun occasioneel of systematisch karakter tellen niet mee. De bijdrage aan de activiteiten van een piratengroep wordt als zeer ernstig beschouwd, zelfs indien de auteur niet rechtstreeks aan het plegen van de daad van piraterij verbonden is⁽⁸³⁾. Al wie als tussenpersoon optreedt, bv. in enigerlei vorm enige activiteit van een piratengroep financiert, kan ingevolge artikel 4, §2, eerste lid worden bestraft, op voorwaarde dat deze tussenpersoon kennis heeft van het feit dat zijn deelname bijdraagt tot een daad van piraterij⁽⁸⁴⁾. De bepaling van artikel 4, §2, tweede lid zal daarentegen de personen betreffen die de hoofdverantwoordelijkheden binnen de groep dragen⁽⁸⁵⁾.

42. Artikel 4, §3 voert een systeem van strafverzwaring in functie van de gevolgen van de daad van piraterij op de persoon zoals het ook geval is in artikel 68 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en zeevisserij. Die wetsbepaling is gebaseerd op artikel 473 Strafwetboek dat immers bepaalt dat de basisstraf voor diefstal met geweld of bedreigingen wordt verzwared indien deze een ongeneeslijk lijkende ziekte, of een blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid of nog, het volledige verlies van het gebruik van een orgaan, of een zware verminking tot gevolg heeft⁽⁸⁶⁾. Inderdaad, de in paragraaf 1 van artikel 4 bedoelde misdrijven worden gestraft met opsluiting van vijftien tot twintig jaar, indien het geweld, de bedreiging, de aanhouding of de vernieling hetzij een ongeneeslijk lijkende ziekte, hetzij blijvende fysieke of psychische ongeschiktheid, hetzij het volledige verlies van het gebruik van een orgaan, hetzij zware verminking ten gevolge hebben. Dezelfde straf wordt toegepast indien de piraten de personen aan boord heeft onderworpen aan in artikel 417ter, eerste lid, van het Strafwetboek bedoelde handelingen, met name foltering. Verder bepaalt artikel 4, §3, derde lid dat de misdrijven bedoeld in paragraaf 1 worden gestraft met opsluiting van twintig tot dertig jaar indien het geweld, de bedreiging, de aanhouding of de plundering worden toegebracht zonder

⁽⁸³⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 9.

⁽⁸⁴⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 17.

⁽⁸⁵⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 9.

⁽⁸⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 9-10.

het oogmerk om te doden, en toch de dood veroorzaken; de straf is overeenkomstig het vierde lid levenslange opsluiting indien doodslag of moord werd gepleegd. Het vijfde lid van artikel 4, §3 bepaalt tenslotte dat de misdrijven bedoeld in de eerste paragraaf worden gestraft met opsluiting van vijftien jaar tot twintig jaar indien de veiligheid van de scheepvaart of de milieubescherming ernstig in gevaar werd gebracht. Die laatste bepaling betreft - naar het voorbeeld van de Britse en Nederlandse wetgeving - de hypothese van een ernstige aanslag veroorzaakt door piraten op de navigatieveiligheid, bijvoorbeeld door 's nachts te varen met alle lichten gedoofd of door een schip aan te varen tijdens een achtervolging; ook de bedreiging van het milieu wordt door deze bepaling geïmpliceerd op voorwaarde dat de aanslag op het milieu een zekere ernst vertoont, bijvoorbeeld omdat men het schip lichter maakt door het ledigen van de brandstoftanks of het zich ontdoen van andere giftige ladingen op zee tijdens een achtervolging⁽⁸⁷⁾. Tenslotte bepaalt artikel 4, §4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee nog dat, met uitzondering van de in paragraaf 1, tweede lid (poging, voorbereidende handeling, opruiing of opzettelijke vergemakkelijking) en in paragraaf 2 (deelneming aan enige activiteit van een piratengroep) bedoelde straffen, de straffen worden toegepast, zelfs wanneer de voltooiing van de misdaad wordt verhinderd door omstandigheden, onafhankelijk van de wil van de daders. Het parallellisme met het hierboven aangehaalde artikel 37 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij kan hier worden opgemerkt.

43. Het past hier er tenslotte op te wijzen dat ingevolge artikel 7 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, artikel 137, §2, 6° Strafwetboek wordt aangevuld. Als gevolg daarvan kunnen, onder de voorwaarden bedoeld in paragraaf 1 van artikel 137 Strafwetboek, de daden van piraterij bedoeld in artikel 3 van deze wet worden aangemerkt als terroristisch misdrijf. Dit betekent dat niet enkel het zich door bedrog, geweld of bedreiging jegens de kapitein meester maken van een schip, bedoeld in artikel 33 van de wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de koopvaardij en de zeevisserij, als terroristisch misdrijf kan worden aangemerkt, doch ook de misdrijven bepaald in de nieuwe wet van 30 december 2009. De vraag die hierbij evenwel kan rijzen is of zulks niet

⁽⁸⁷⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 10.

in tegenspraak is met artikel 3, §1, a) van die Wet die immers bepaalt dat een handeling van piraterij is, de onwettige daad van geweld, bedreiging, aanhouding of plundering die door de bemanning of de passagiers van een particulier schip "voor persoonlijke doeleinden" wordt gepleegd. Indien men het begrip terroristisch misdrijf zou verstaan zoals het Hof van Cassatie dat lijkt te begrijpen in het arrest van 19 december 1986⁽⁸⁸⁾, zou dit haaks kunnen staan op een vereiste om te kunnen spreken van een terroristisch misdrijf, met name dat het terroristisch misdrijf opzettelijk moet zijn gepleegd met het oogmerk om een bevolking ernstige vrees aan te jagen of om de overheid of een internationale organisatie op onrechtmatige wijze te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling, of om de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen. Immers, uit het arrest van 19 december 1986 volgt dat, door als vereiste te stellen dat de daarin vermelde handelingen, om als zeeroof te kunnen worden aangemerkt, voor persoonlijke doeleinden moeten zijn gepleegd, artikel 15.1 van het Verdrag van Genève van 29 april 1958 – dit is de voorloper van het Verdrag van Montego Bay van 10 december 1982 – van die aanmerking bedoelt uit te sluiten, zulke handelingen die worden gepleegd met politieke doeleinden ten gunste of ten nadele van een staat of van een staatsregime⁽⁸⁹⁾.

§3. - De mogelijkheid om in België handelingen van maritieme piraterij te vervolgen en te bestraffen in de periode tot de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee.

44. Het Verdrag van Rome van 10 maart 1988 tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart bevat ook regels die voor de uitoefening van de strafvordering tegen daders van maritieme piraterij van belang zijn. Overeenkomstig artikel 6.1 van het verdrag neemt elke Staat-Partij de maatregelen die nodig zijn om zijn rechtsmacht vast te leggen met betrekking tot de in artikel 3 genoemde strafbare feiten, wanneer het strafbare feit wordt gepleegd:

⁽⁸⁸⁾ Cass. 19 december 1986, A.R. 5146, A.C.1986-87, nr. 246.

⁽⁸⁹⁾ Zie J.F. LECLERCQ "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, Décembre 2010-720, pp. 951 s. (extraits); Pas. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 ev., nrs. 15, 16 en 17.

a) tegen of aan boord van een schip dat onder de vlag van die Staat vaart op het tijdstip waarop het strafbare feit wordt gepleegd; of

b) op het grondgebied van die Staat, met inbegrip van de territoriale zee;

c) door een onderdaan van die Staat.

Overeenkomstig artikel 6.2 kan een Staat-Partij zijn rechtsmacht met betrekking tot genoemde strafbare feiten vastleggen, wanneer:

a) het feit wordt gepleegd door een staatloze die in die Staat zijn gewone verblijfplaats heeft; of

b) tijdens het plegen van het feit een onderdaan van die Staat wordt vastgehouden, bedreigd, verwond of gedood; of

c) het feit wordt gepleegd in een poging die Staat te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling.

Artikel 6.2 voorziet aldus in een facultatieve uitbreiding van de rechtsmacht terwijl artikel 6.1 en 6.4 voorzien in een verplichte uitbreiding ervan⁽⁹⁰⁾. De vierde paragraaf van artikel 6 vereist immers dat elke Staat-Partij de nodige maatregelen neemt die nodig zijn om zijn rechtsmacht vast te leggen met betrekking tot de in artikel 3 genoemde strafbare feiten ingeval de vermoedelijke dader zich op zijn grondgebied bevindt en hij deze niet uitlevert aan een Staat-Partij die zijn rechtsmacht heeft vastgelegd in overeenstemming met het eerste en het tweede lid van dit artikel. Het gaat hierbij om een toepassing van het beginsel *aut dedere, aut judicare* dat verder wordt geëxpliciteerd in artikel 10 van het verdrag⁽⁹¹⁾. Overeenkomstig artikel 10.1 van het verdrag is een Staat-Partij op het grondgebied waarvan de dader of de vermoedelijke dader wordt aangetroffen in de gevallen waarop artikel 6 van toepassing is, indien hij hem niet uitlevert, ongeacht of het strafbare feit op zijn grondgebied is gepleegd,

⁽⁹⁰⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, *Parl. St.* Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 6-7. Zie D. MOMTAZ, "Les infractions liées aux activités maritimes" in H. ASCENSIO, E. DECAUX en A. PELLET (eds.), *Droit international pénal*, Paris, Pedone, 2000, (511) 516.

⁽⁹¹⁾ Zie D. MOMTAZ, "Les infractions liées aux activités maritimes" in H. ASCENSIO, E. DECAUX en A. PELLET (eds.), *Droit international pénal*, Paris, Pedone, 2000, (511) 516.

zonder enige uitzondering verplicht de zaak terstond over te dragen aan zijn bevoegde autoriteiten voor vervolging door middel van een proces overeenkomstig de wetten van die Staat. Deze autoriteiten nemen hun beslissing op dezelfde wijze als in geval van elk ander strafbaar feit van ernstige aard krachtens de wetgeving van dit Staat. De enige verplichting van de verdragsstaat die niet uitlevert, bestaat er dan in de zaak voor te leggen aan haar bevoegde instanties zodat die de strafvervolging kunnen instellen⁽⁹²⁾.

45. Het Belgisch recht werd reeds voor de inwerkingtreding in ons land van dit verdrag, conform de verplichtingen omschreven in de eerste en vierde paragraaf van artikel 6 geacht, met name door de wijziging die in artikel 12*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering werd aangebracht door de wet van 18 juli 2001 (BS 1 september 2001)⁽⁹³⁾. Met deze wet van 18 juli 2001 werd artikel 12*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering vervangen als volgt: "*De Belgische gerechten zijn bevoegd om kennis te nemen van misdrijven gepleegd buiten het grondgebied van het Koninkrijk en bedoeld in een internationaal verdrag waardoor België is gebonden wanneer het krachtens dat verdrag op enigerlei wijze wordt verplicht de zaak aan zijn bevoegde autoriteiten voor te leggen teneinde vervolging in te stellen.*" Met die bepaling was het immers niet meer nodig om de wetgeving telkens aan te passen wanneer België partij werd bij een internationaal verdrag dat verplichtingen bevat op het vlak van vervolging of dat in een verplichting tot uitbreiding van de rechtsmacht van de Belgische strafrechtscolleges voorzag. Anders diende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering immers telkenmale te worden aangevuld met een bepaling die in extraterritoriale rechtsmacht voorziet wanneer België toetreedt tot een nieuw verdrag waarin een dergelijke verplichting wordt opgelegd⁽⁹⁴⁾. Inderdaad,

⁽⁹²⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 9.

⁽⁹³⁾ Zie aldus: Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp houdende instemming met volgende Internationale Akten: 1° Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart, 2° Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van vaste platforms op het continentale plat, gedaan te Rome op 10 maart 1988, Parl. St., Senaat 2004-05, nr. 3-920/1, p. 7.

⁽⁹⁴⁾ H.D.BOSLY, D. VANDERMEERSCH en M.A. BEERNAERT, *Droit de la procédure pénale*, Brugge, die Keure, 2008, 103; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2006, 1238; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht & strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 177.

"L'existence d'une disposition à caractère général présente l'avantage de la souplesse et elle permet de faire l'économie d'une nouvelle disposition en droit interne lors de chaque ratification d'une convention introduisant un nouveau chef de compétence universelle obligatoire⁽⁹⁵⁾."

46. Naderhand werd artikel 12*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering nog gewijzigd, doch zonder dat daardoor afbreuk werd gedaan aan de strekking van voormelde bepaling; de huidige tekst van artikel 12*bis* van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering is immers nog steeds conform artikel 6 van het Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart. Inderdaad, thans bepaalt voormeld artikel 12*bis* in zijn eerste alinea immers dat, behoudens in de gevallen van de artikelen 6 tot 11 (van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering), de Belgische gerechten bevoegd zijn om kennis te nemen van misdrijven gepleegd buiten het grondgebied van het Koninkrijk en bedoeld in een regel van internationaal verdrags- of gewoonterecht of een regel van afgeleid recht van de Europese Unie waardoor België is gebonden wanneer het krachtens die regel op enigerlei wijze wordt verplicht de zaak aan zijn bevoegde autoriteiten voor te leggen teneinde vervolging in te stellen. Wel is in een vervolgingsfilter voorzien: de vervolging, met inbegrip van het onderzoek, kan immers slechts plaats grijpen op vordering van de federale procureur, die eventuele klachten beoordeelt. Ingeval aldus een klacht aanhangig is gemaakt bij de federale procureur, vordert deze dat een onderzoeksrechter naar deze klacht een onderzoek instelt, behalve indien: 1° de klacht kennelijk niet gegrond is; of 2° de feiten bedoeld in de klacht niet overeenstemmen met een kwalificatie van de misdrijven bedoeld in boek II, titel I*bis*, van het Strafwetboek; of met enig ander internationaal misdrijf dat op grond van een verdrag waardoor België is gebonden, strafbaar is gesteld; of 3° uit deze klacht geen ontvankelijke strafvordering kan volgen; of 4° uit de concrete omstandigheden van de zaak blijkt dat deze zaak, in het belang van een goede rechtsbedeling met eerbiediging van de internationale verplichtingen van België, aanhangig zou moeten worden gemaakt hetzij bij de internationale rechtscolleges, hetzij voor een rechtscollege van de plaats waar de feiten zijn gepleegd, hetzij voor een rechtscollege van de staat waarvan de

⁽⁹⁵⁾ D. VANDERMEERSCH, "La compétence universelle en droit belge" in UNION BELGO-LUXEMBOURGEOISE DE DROIT PÉNAL (uitg.), *Poursuites pénales et extraterritorialité*, Brugge, die Keure, 2002, (39) 45.

dader een onderdaan is of van de plaats waar hij kan worden gevonden, en dit voor zover dit rechtscollege de kenmerken van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en billijkheid vertoont, zoals dat onder meer kan blijken uit de relevante internationale verbintenissen waardoor België en deze Staat gebonden zijn. In de gevallen bedoeld in 1°, 2° en 3° dient uiteindelijk wel de kamer van inbeschuldigingstelling te Brussel te beslissen over het al dan niet aanstellen van een onderzoeksrechter, arrest waartegen cassatieberoep door de federale procureur mogelijk is. Indien toepassing wordt gemaakt van het 4° punt en de federale procureur tot seponering overgaat, staat tegen deze beslissing geen rechtsmiddel open.

47. Concreet houden de rechtsmachtbepalingen van het verdrag van Rome - in het bijzonder artikel 6.1 ervan - in dat vervolging in België mogelijk is:

- indien een onder Belgische vlag varend schip het slachtoffer is van een in artikel 3 van het verdrag bedoeld strafbaar feit⁽⁹⁶⁾ dan wel dergelijk feit gepleegd is aan boord van een onder Belgische vlag varend schip⁽⁹⁷⁾;

- indien een in artikel 3 van het verdrag bedoeld strafbaar feit plaats vindt op Belgisch grondgebied, met inbegrip van de Belgische territoriale zee⁽⁹⁸⁾; in dat geval blijkt het niet uitgesloten dat het schip ook onder vreemde vlag vaart;

- indien een in artikel 3 van het verdrag bedoeld strafbaar feit wordt gepleegd door een Belgisch onderdaan⁽⁹⁹⁾; in dat geval blijkt het niet uitgesloten dat het schip ook onder vreemde vlag vaart;

- in volgend geval: is vervolging in België ook mogelijk zoals bedoeld in artikel 6.4 van het verdrag ten aanzien van een in artikel 3 van het verdrag bedoeld strafbaar feit in zoverre de vermoedelijke dader zich op het Belgische grondgebied bevindt en België deze vermoedelijke dader niet uitlevert aan een Staat-Partij die zijn rechtsmacht heeft gevestigd met betrekking tot bedoeld strafbaar feit.

⁽⁹⁶⁾ In het bijzonder artikel 3.1, a) tot en met e).

⁽⁹⁷⁾ Hetgeen correspondeert met de hypothese van artikel 6.1, a) van het Verdrag van Rome.

⁽⁹⁸⁾ Hetgeen correspondeert met de hypothese van artikel 6.1, b) van het Verdrag van Rome.

⁽⁹⁹⁾ Hetgeen correspondeert met de hypothese van artikel 6.1, c) van het Verdrag van Rome.

48. Een aantal van die rechtsmachtbepalingen bestonden uiteraard ook reeds in het Belgische recht voor de inwerkingtreding in ons land van het Verdrag van Rome van 1988. Inderdaad, behoudens de algemene bepalingen van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, bevat ook de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de Koopvaardij rechtsmachtbepalingen inzake scheepsmisdrijven. Overeenkomstig artikel 73, eerste lid van laatstvermelde wet worden misdrijven gepleegd aan boord van een Belgisch schip geacht te zijn gepleegd op het grondgebied van het Rijk. Aldus geldt daarvoor het territorialiteitsbeginsel⁽¹⁰⁰⁾. Het tweede lid van dat artikel bepaalt dan dat de kapitein of de schepeling van een Belgisch schip, die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan misdrijven als in deze wet omschreven, in België kan worden vervolgd. Het derde lid bepaalt dan aansluitend dat de Belg of de vreemdeling die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan misdrijven als omschreven in de artikelen 23, 32, 33, 43, 44, 45, 45bis en 46 van deze wet, eveneens in België kan worden vervolgd. Tenslotte is in het vierde lid van artikel 73 bepaald dat de in dit artikel bedoelde vervolging kan plaatsvinden, zelfs indien de verdachte niet wordt aangetroffen op het grondgebied van het Rijk. Het behoeft dan ook geen verwondering dat voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Rome van 1988 reeds werd gesteld: "*Des actes de violence commis en haute mer depuis un navire contre un autre navire, ne sauraient dès lors donner lieu à répression en Belgique que dans l'un des trois cas suivants: soit le navire agresseur bat pavillon belge; soit les auteurs des violences sont des Belges, éventuellement aidé par des complices étrangers; soit les actes ont été commis à bord d'un navire belge*"⁽¹⁰¹⁾.

49. Bovenstaande rechtsmachtbepalingen uit het Verdrag van Rome maken duidelijk dat het Verdrag van Rome van 1988 uitgaat van strafrechtelijke handhaving van het

⁽¹⁰⁰⁾ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht & strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 165.

⁽¹⁰¹⁾ G. STARKLE, "Piraterie en haute mer et compétence pénale internationale. A propos de l'arrêt de la Cour d'appel d'Anvers du 19 juillet 1985", *RDP* 1987, (735) 751. In het eerste geval werd verwezen naar artikel 68 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de Koopvaardij en Zeevisserij dat, zoals gezien, zeeroverij bestraft ten aanzien van Belgische koopvaardij schepen (meer bepaald in samenhang gelezen met art. 3 van dezelfde wet); in het tweede geval werd verwezen naar de artikelen 7 en 11 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering en in het derde geval naar artikel 73 van de Wet van 5 juni 1928 houdende herziening van het Tucht- en Strafwetboek voor de Koopvaardij en Zeevisserij dat in het eerste lid bepaalt dat misdrijven gepleegd aan boord van een Belgisch schip worden geacht te zijn gepleegd op het grondgebied van het Rijk.

internationaal zeerecht door de Staten zelf⁽¹⁰²⁾. Dit laatste geldt overigens ook voor het Verdrag van 10 december 1982 van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, ondertekend te Montego Bay⁽¹⁰³⁾, en dat het eerdere Verdrag van Genève van 29 april 1958 over de volle zee vervangt⁽¹⁰⁴⁾. Dat Verdrag van Montego Bay kent de Staten het recht toe om universele rechtsmacht te vestigen zonder dat het gaat om een verplichting. Inderdaad ik herinner eraan dat, overeenkomstig artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay iedere Staat, in volle zee of op andere plaatsen die buiten de rechtsmacht⁽¹⁰⁵⁾ van enige Staat zijn gelegen, een piratenschap of piratenluchtvaartuig of een schip of luchtvaartuig dat door piraten onderscheidenlijk kapers is overmeesterd en zich in hun macht bevindt, in beslag mag nemen, de personen aan boord arresteren en de goederen aan boord in beslag nemen en kunnen de gerechten van de Staat die de inbeslagneming heeft uitgevoerd, beslissen over de op te leggen straffen en tevens besluiten hoe gehandeld zal worden met de schepen, luchtvaartuigen of eigendommen, met inachtneming van de rechten van derden te goeder trouw. Anders dan in artikel 6 van het Verdrag van Rome dat, zoals gezien, in een verplichting voorziet voor Staten om jurisdictie te vestigen, zij het niet op grond van universaliteit, maar slechts ten aanzien van bepaalde gevallen, met name in geval van illegale handelingen gepleegd tegen eigen schepen, wanneer de handelingen worden gepleegd binnen het eigen territorium dan wel gepleegd door of tegen eigen onderdanen⁽¹⁰⁶⁾, is er in artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay met andere woorden geen verplichting voor de verdragspartijen rechtsmacht te vestigen doch slechts een recht om zulks te doen⁽¹⁰⁷⁾ en kan de rechtsmacht ook internationaal geldend gemaakt worden. Voormeld artikel 105 van het Verdrag van Montego

⁽¹⁰²⁾ G.J. KNOOPS, "The War on Piracy: rechtspolitieke dilemma's en oplossingen", *NJB* 2009, (1273) 1274.

⁽¹⁰³⁾ B.S. 16 september 1999.

⁽¹⁰⁴⁾ Zie in het bijzonder artikel 311.1 van het Verdrag van Montego Bay.

⁽¹⁰⁵⁾ Het begrip rechtsmacht dient hier in zijn ruimste betekenis te worden beschouwd en beduidt de volheid van recht op elk gebied: administratief, sociaal, gerechtelijk, enz. Ze is dus niet beperkt tot het spreken van recht. Zie: I. CLINCK, "Zeeroof in publiek en privaat recht", *TBH* 1986, (663) 666. Zie ook J.F. LECLERCQ "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, Décembre 2010-720, pp. 951 s. (extraits); Pas. 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 ev., nr. 16.

⁽¹⁰⁶⁾ G.J. KNOOPS, "The War on Piracy: rechtspolitieke dilemma's en oplossingen", *NJB* 2009, (1273) 1274.

⁽¹⁰⁷⁾ G.J. KNOOPS, "The War on Piracy: rechtspolitieke dilemma's en oplossingen", *NJB* 2009, (1273) 1274; T. TREVES, "Piracy, Law of the Sea, and Use of Force: Developments off the Coast of Somalia", *European Journal of International Law* 2009, (399) 402. Zie D. GUILFOYLE, "Piracy off Somalia: UN Security Council Resolution 1816 and IMO Regional Counter-Piracy Efforts", *ICLQ* 2008, (690) 693.

Bay riskeert daardoor evenwel enigszins inhoudsloos te blijven indien verdragspartijen terzake geen universele rechtsmacht hebben gevestigd, zoals ze ingevolge deze verdragsbepaling wel kunnen doen. Inderdaad, zelfs indien een staat⁽¹⁰⁸⁾, in volle zee of op een andere plaats die buiten de rechtsmacht van enige staat is gelegen, een piratenschap of een schip dat door piraten is overmeesterd, in beslag neemt en de personen arresteert, zullen zij ten aanzien van hen toch geen straffen kunnen opleggen indien ze geen rechtsmacht hebben gevestigd ten aanzien van deze misdrijven. Wel is het niet uitgesloten dat in zo een geval - en voor zover een koopvaardijship onder de vlag van een andere verdragspartij bij het Verdrag van Rome van 1988 vaart - de mogelijkheid bestaat tot uitlevering in de zin van artikel 11 van het Verdrag van Rome van 1988. Het behoeft bijgevolg geen verwondering dat gesteld werd dat - weze het ten aanzien van de gelijkaardige bepalingen uit het Verdrag van Genève als voorloper van het Verdrag van Montego Bay - deze verdragsbepalingen "*autorisent l'exercice par les Etats d'une compétence spéciale, mais elles n'y obligent pas, la preuve en étant qu'elles ne déterminent pas les sanctions à prendre: "every state is entitled, but not bound, to assume jurisdiction over pirates iure gentium..."*"⁽¹⁰⁹⁾." Elders werd ook onderstreept dat deze bepaling "*does not thus impose on the state any obligation to prosecute and punish the offenders and dispose of the properties*"⁽¹¹⁰⁾."

50. Tenslotte moet ook rekening worden gehouden met de bepalingen van het fundamenteel recht van de Verenigde Naties die in mijn openingsrede van 1 september 2010 worden besproken ⁽¹¹¹⁾

§4. - De mogelijkheid om in België handelingen van maritieme piraterij te vervolgen en te bestraffen na de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹⁰⁸⁾ Overeenkomstig artikel 107 van het Verdrag van Montego Bay mag dergelijke inbeslagneming wegens piraterij alleen geschieden door oorlogsschepen of militaire luchtvaartuigen, of andere schepen of luchtvaartuigen met kentekens waaruit duidelijk blijkt dat zij in dienst zijn van de Staat en die daartoe gemachtigd zijn.

⁽¹⁰⁹⁾ STARKLE, "Piraterie en haute mer et compétence pénale internationale. A propos de l'arrêt de la Cour d'appel d'Anvers du 19 juillet 1985", *RDJ* 1987, (735) 746.

⁽¹¹⁰⁾ J.L. JESUS, "Protection of Foreign Ships against Piracy and Terrorism at Sea: Legal Aspects", *International Journal of Marine and Coastal Law* 2003, (363) 374-375.

⁽¹¹¹⁾ Zie J.F. LECLERCQ "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, Décembre 2010-720, pp. 951 s. (extraits); *Pas*, 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 ev.

51. Overeenkomstig artikel 3, §1 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, worden de in artikelen 3 en 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee bedoelde misdrijven van piraterij gepleegd aan boord van een Belgisch schip geacht te zijn gepleegd op het grondgebied van het Rijk. Daardoor worden feiten gedekt die gepleegd zijn aan boord van een Belgisch schip alsook vanaf de romp van het schip, zoals bijvoorbeeld de daden uitgevoerd van op een ladder vastgemaakt tegen de romp van het schip⁽¹¹²⁾. Deze bepaling weerspiegelt het territorialiteitsbeginsel dat, ten aanzien van schepen, inhoudt dat misdrijven aan boord van een Belgisch schip geacht worden te zijn gepleegd op het grondgebied van de staat onder wiens vlag zij varen, ten minste indien het schip zich in volle zee of in de exclusieve economische zone bevindt⁽¹¹³⁾. Artikel 3, §2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek voert dan twee gevallen van extraterritoriale rechtsmacht in. Overeenkomstig deze tweede paragraaf is de federale procureur immers bevoegd om in België elke persoon te vervolgen die zich buiten het grondgebied van het Rijk schuldig maakt aan het misdrijf van piraterij bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, wanneer de feiten tegen een Belgisch schip zijn gepleegd of wanneer de verdachten door Belgische militairen werden aangehouden. Ingevolge paragraaf 3, kunnen vervolgingen bedoeld in de tweede paragraaf plaats vinden, zelfs indien de persoon niet wordt gevonden op het grondgebied van het Rijk⁽¹¹⁴⁾.

52. Wél bevat de vierde paragraaf van artikel 3 ook een "filter" inzake vervolging door de federale procureur. De federale procureur oordeelt immers over de opportuniteit van de vervolging, rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak. Aldus kan de federale procureur, voor zover dit rechtscollege de kenmerken van onafhankelijkheid, onpartijdigheid en billijkheid vertoont, zoals inzonderheid kan blijken uit de relevante internationale verbintenissen waardoor België en de Staat

⁽¹¹²⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 8.

⁽¹¹³⁾ Zie C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht & strafprocesrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 146.

⁽¹¹⁴⁾ Hetgeen een uitzondering is op het principe van artikel 12 van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering. Zie: Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 9.

van dit rechtscollege gebonden zijn, beslissen dat deze zaak, in het belang van een goede rechtsbedeling en met eerbiediging van de internationale verplichtingen van België, aanhangig zou moeten worden gemaakt:

- hetzij bij het rechtscollege van de vlaggestaat van het schip waartegen de feiten zijn gepleegd;
- hetzij bij het rechtscollege van de Staat waarvan de dader een onderdaan is of van de plaats waar hij kan worden gevonden;
- hetzij bij het rechtscollege van een derde Staat, zulks zodra de voorwaarden van deze overdracht met deze Staat zijn vastgesteld op een wijze die in overeenstemming is met het toepasselijk internationaal recht.

De beslissing van de federale procureur wordt genomen voor de aanhangigmaking van de onderzoeksrechter door afgifte van een voorlopig aanhoudingsbevel; aanhangigmaking van de onderzoeksrechter vindt dus enkel plaats wanneer de vervolging in België wordt ingesteld⁽¹¹⁵⁾. Deze vierde paragraaf dat de "filter"procedure bevat, is aldus gebaseerd en geïnspireerd door artikel 12bis, derde lid, 4° van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering⁽¹¹⁶⁾. Meteen blijkt ook dat de vervolging en berechting van daders van piraterij in België slechts bij wijze van uitzondering en ter aanvulling zou moeten plaats vinden, wanneer er geraakt wordt aan Belgische belangen; indien evenwel ingevolge artikel 3, §4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek geen verwijzing naar andere rechtscolleges mogelijk blijkt, kan vervolging in België dan wél⁽¹¹⁷⁾. Net zoals het geval is in artikel 12bis, derde lid, 4° Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is tegen de beslissing van de federale procureur om de zaak niet in België aanhangig te maken, niet in een rechtsmiddel voorzien.

53. Tenslotte is, gelet op deze filter, in de vijfde paragraaf van artikel 32 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek ook bepaald dat de

⁽¹¹⁵⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 9.

⁽¹¹⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 9.

⁽¹¹⁷⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 10.

burgerlijke partijstellingen slechts ontvankelijk zijn na de beslissing van de federale procureur om de strafvordering uit te oefenen en bepaalt de zesde paragraaf van hetzelfde artikel dat de rechtscolleges te Brussel bij uitsluiting bevoegd zijn om kennis te nemen van de misdrijven van piraterij bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee. Het is immers logisch dat de burgerlijke partijstelling onmogelijk is zolang de federale procureur zijn discretionaire bevoegdheid niet heeft uitgeoefend⁽¹¹⁸⁾. Maar van zodra er Belgische slachtoffers zijn, zal de federale procureur haast zeker vervolging in België instellen⁽¹¹⁹⁾.

54. Door deze bepaling wordt niet in een échte universele rechtsmacht voorzien, maar wel in een extraterritoriale rechtsmacht in twee gevallen die een band met België hebben; men creëert aldus een passieve persoonlijke bevoegdheid voor het geval dat Belgische schepen worden getroffen door daden van piraterij of Belgische militairen piraten aangehouden hebben⁽¹²⁰⁾. De invoering van deze extraterritoriale bevoegdheid is in overeenstemming met de artikelen 100 tot 105 van het Verdrag van de Verenigde Naties van 10 december 1982 van Montego Bay⁽¹²¹⁾. Bovendien zal ook in deze twee gevallen die een band met België hebben, de vervolging in België van een beslissing door de federale procureur afhankelijk zijn⁽¹²²⁾.

§5. - Bevoegdheden van Belgische militairen om daden van piraterij te voorkomen of te doen stoppen en inzake vrijheidsberoving van piraten ingevolge de wetten van 30 december 2009

55. De beide wetten van 30 december 2009 verlenen ook aan Belgische militairen bepaalde bevoegdheden om op te treden ter voorkoming of ter stopzetting van daden van piraterij en inzake vrijheidsberoving. Gelet op de daarnet aangehaalde extraterritoriale bevoegdheidsgrond

⁽¹¹⁸⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 10.

⁽¹¹⁹⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 14.

⁽¹²⁰⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 8.

⁽¹²¹⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 8. Zie ook *supra*, de noot 111.

⁽¹²²⁾ Verslag Van Parys bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, *Parl. St. Senaat*, G.Z. 2009-2010, nr. 4-1562/3, p. 3.

gesteund op het feit dat verdachten aangehouden zijn door Belgische militairen⁽¹²³⁾, diende de wetgever ook op die punten bepalingen aan te nemen. Aldus bepaalt artikel 5, §1 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee dat de commandanten⁽¹²⁴⁾ van Belgische oorlogsschepen of andere Belgische schepen met kentekens waaruit duidelijk blijkt dat zij in dienst zijn van de Staat en die daartoe gemachtigd zijn, onverminderd de bevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie, bevoegd zijn om elke preventie-, controle- en dwangmaatregel te nemen teneinde daden van piraterij bedoeld in de artikelen 3 en 4 van die wet te voorkomen of te doen stoppen. Artikel 5, §2 formuleert dan verder de verschillende acties die deze kunnen ondernemen. Zij kunnen aldus:

- schepen individueel of in konvooi begeleiden;
- misdrijven van piraterij opsporen en ze vaststellen in processen-verbaal die gelden tot bewijs van het tegendeel;
- zich te allen tijde aan boord begeven van schepen die het voorwerp zijn van daden van piraterij, alsook van deze die ervan worden verdacht aan dergelijke daden deel te nemen of zich voorbereiden om eraan deel te nemen. Te dien einde hebben ze het recht de overlegging van alle scheepspapieren en alle bewijsstukken te eisen en deze te controleren. Indien de verdenkingen blijven bestaan, kunnen zij zich in alle lokalen en plaatsen aan boord begeven;
- een Belgisch militair beschermingsteam aan boord van een burgerschip brengen;
- een piratenschip of een schip dat na een daad van piraterij is overmeesterd en zich in de macht van de piraten bevindt, in beslag nemen⁽¹²⁵⁾, evenals de goederen aan boord;

⁽¹²³⁾ Zie artikel 3, §2, in fine van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹²⁴⁾ Met de uitdrukking "commandanten" beoogt men zowel de commandant als de personen die onder diens gezag staan. Zie: Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 11.

⁽¹²⁵⁾ Dat slechts een bewarend beslag kan zijn in afwachting dat de bevoegde rechtbanken uitspraak doen over de bestemming van die schepen en die goederen. Zie: Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, *Parl. St.*, Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 11. Zie ook P.A. JANSSENS, "La Belgique en passé de juger son premier (préssumé) pirate: état d'une législation pionnière en matière de piraterie maritime". *Droit européen des transports*, nr. 2-2011, p. 122 en 123.

- alle documenten en alles wat dienen kan om de waarheid aan de dag te brengen aan boord van een piratenschip in beslag nemen⁽¹²⁶⁾).

56. Ingevolge artikel 5, §3 kan, als de toegang aan boord geweigerd werd of feitelijk onmogelijk bleek te zijn, de commandant van het in paragraaf 1 bedoelde schip het bevel geven tot koerswijziging van het verdachte schip, dat met voldoende redenen van een misdrijf van piraterij wordt verdacht, naar een geschikte plaats of haven. Deze koerswijziging gebeurt op kosten en op risico van de personen die het bevel hebben van het schip dat zijn koers moet wijzigen. Tijdens de doorvaart die volgt op de beslissing tot koerswijziging, kan de commandant de nodige en passende dwangmaatregelen nemen met het oog op het vrijwaren van het schip en zijn lading en van de veiligheid van de personen aan boord.

57. In laatste instantie is gebruik van geweld tenslotte ook mogelijk. Immers, artikel 5, §4 van voormelde Wet bepaalt dat in de in artikel 5 bedoelde gevallen, indien de personen die het daadwerkelijke bevel van het schip hebben, dat ervan verdacht wordt een misdrijf van piraterij te plegen of het slachtoffer ervan te zijn, het aan boord laten komen of de koerswijziging uitdrukkelijk of feitelijk weigeren, de commandant van het in paragraaf 1 bedoelde schip, na waarschuwingen, kan overgaan tot dwangmaatregelen tegen dit schip daaronder begrepen, indien nodig, het gebruik van geweld⁽¹²⁷⁾. In de Memorie van Toelichting werd dienaangaande in alle geval gepreciseerd dat geweld enkel zal worden gebruikt in volledige overeenstemming met de regels inzake de inzet, op onderscheiden en evenredige wijze en met gradaties, overeenkomstig de beginselen van het internationaal humanitair rechten in volledige overeenstemming met het Belgische nationale recht.

58. Overeenkomstig artikel 2, §1, van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, kan,

⁽¹²⁶⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/001, p. 11.

⁽¹²⁷⁾ Tekst zoals deze gesteund is op de tekstversie aangenomen door de Plenaire Vergadering van de Kamer nu de in het *Belgisch Staatsblad* neergeschreven bepaling van artikel 5, §4 niet correct blijkt te zijn, althans in het Nederlands. Zie Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/004. In het Belgisch Staatsblad van 14 januari 2010 luidt de tekst van artikel 5, §4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij immers als volgt: *“In de in dit artikel bedoelde gevallen, indien de personen die het daadwerkelijke bevel van het schip hebben, dat ervan verdacht wordt gebruik te worden voor het plegen van een misdrijf moet zij of het voorwerp ervan te zijn, het aan boord laten komen of de koerswijziging uitdrukkelijk of feitelijk weigeren, kan de commandant van het in paragraaf 1 bedoelde schip, na waarschuwingen, overgaan tot dwangmaatregelen tegen dit schip daaronder begrepen, indien nodig, het gebruik van geweld.”*

de persoon die op heterdaad wordt betrapt bij piraterij in de zin van de artikelen 3 en 4 van de wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee of tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld met betrekking tot een dergelijk misdrijf bestaan, van zijn vrijheid worden beroofd hetzij op initiatief van de commandant van een schip bedoeld in artikel 5, §1, van voornoemde wet, hetzij op initiatief van de commandant van een Belgisch militair beschermingsteam aan boord van een burgerschip; de commandant maakt een proces-verbaal op met nauwkeurige opgave van de omstandigheden waarin de vrijheidsberoving tot stand is gekomen, met inbegrip van het precieze uur ervan. De commandant brengt de federale procureur onmiddellijk op de hoogte van de vrijheidsberoving door middel van de snelste communicatiemiddelen en voert de bevelen van deze magistraat uit, zowel wat de vrijheidsberoving als wat de uit te voeren taken betreft⁽¹²⁸⁾. De vrijheidsberoving mag in geen geval langer dan vierentwintig uur duren. De federale procureur moet de vrijheidsberoving binnen vierentwintig uur bevestigen. Bij gebreke daarvan wordt de betrokkene in vrijheid gesteld. Van de beslissing van de federale procureur wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokkene door de commandant⁽¹²⁹⁾. Ingevolge de vierde paragraaf van artikel 2 dient de commandant dan een proces-verbaal van vrijheidsberoving op te maken. Dit proces-verbaal vermeldt het precieze uur van de vrijheidsberoving, de beslissing van de federale procureur met betrekking tot deze vrijheidsberoving, alsook het precieze uur waarop de betrokkene in kennis is gesteld van de beslissing van de federale procureur.

55. Indien de federale procureur van oordeel is dat een wegens daden van piraterij van zijn vrijheid beroofde persoon onder aanhoudingsbevel zou moeten worden geplaatst⁽¹³⁰⁾, vordert hij dit van de onderzoeksrechter die een voorlopig aanhoudingsbevel kan uitvaardigen. Het voorlopig aanhoudingsbevel moet worden uitgevaardigd binnen vierentwintig uur na de initiële vrijheidsberoving en is tot vierentwintig uur na de aankomst van de

⁽¹²⁸⁾ Zie artikel 2, §2, van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek. Met deze eventueel uit te voeren taken, worden maatregelen voor het verzamelen en het bewaren van bewijzen van het misdrijf bedoeld. Zie Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 5.

⁽¹²⁹⁾ Zie artikel 2, §3 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹³⁰⁾ In deze hypothese heeft de federale procureur beslist dat tot vervolging in België zal worden overgegaan en is hij van oordeel dat de vastgehouden piraat onder aanhoudingsbevel moet worden gesteld. Zie Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 5.

gedetineerde op het grondgebied van het Rijk en ten hoogste een maand geldig. Het verhoor van de van zijn vrijheid beroofde persoon kan gebeuren door middel van radio, telefoon, audiovisuele of andere technische middelen die een rechtstreekse overbrenging van de stem tussen de onderzoeksrechter en de verdachte, mogelijk maken en de vertrouwelijkheid van hun gesprek waarborgen⁽¹³¹⁾. Dienaangaande dient rekening te worden gehouden met de SALDUZ-rechtspraak. Zou het niet aangewezen zijn dat naast de onderzoeksrechter ook een advocaat aanwezig is, zelfs als men, terecht, van oordeel is dat de voornoemde rechtspraak enkel het probleem aan de orde stelt van de veroordeling van de verdachte op grond van diens zelfbeschuldigende verklaringen aan een politiemann of aan de onderzoeksrechter zonder dat een advocaat aanwezig is?

Indien het verhoor van de van zijn vrijheid beroofde persoon onmogelijk is ingevolge uitzonderlijke omstandigheden, moet de onderzoeksrechter de personen verhoren die de ten laste gelegde feiten met betrekking tot deze persoon, kunnen uiteenzetten. Al de in deze paragraaf bedoelde elementen, met inbegrip van de eventuele uitzonderlijke omstandigheden die het verhoor van de betrokken persoon onmogelijk hebben gemaakt, worden vermeld in het proces-verbaal van verhoor. Van de beslissing van de onderzoeksrechter wordt onverwijld kennis gegeven aan de betrokkene door de commandant en, zodra mogelijk, wordt hem een afschrift van het voorlopig aanhoudingsbevel bezorgd. De commandant vermeldt in een proces-verbaal het precieze uur waarop de betrokkene in kennis is gesteld van de beslissing van de onderzoeksrechter en het precieze uur van de afgifte van het afschrift van het voorlopig aanhoudingsbevel⁽¹³²⁾. Er werd door de Minister van Justitie beklemtoond dat in het proces-verbaal het plaatselijke uur moet worden vermeld⁽¹³³⁾.

56. Ingeval de vervolging in België wordt ingesteld, wordt de verdachte zo spoedig als de omstandigheden het mogelijk maken naar België overgebracht. Binnen vierentwintig uur na zijn aankomst op het grondgebied van

⁽¹³¹⁾ Men vergelijkte met artikel 6, §2, vierde lid Voorlopige Hechteniswet. Zie ook P.A. JANSSENS, "La Belgique en passé de juger son premier (préssumé) pirate: état d'une législation pionnière en matière de piraterie maritime". *Droit européen des transports*, nr. 2-2011, p. 125 en 126.

⁽¹³²⁾ Zie artikel 2 §5 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek. Dat artikel geeft in het laatste lid ervan – althans in het Nederlands – blijk van onzorgvuldige redactie. Vgl. *supra*, noot 27.

⁽¹³³⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, *Parl. St.*, Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 20.

het Rijk, moet hij fysiek voor de onderzoeksrechter verschijnen en ondervraagd worden. De onderzoeksrechter gaat na of de in paragraaf 5, eerste lid, bedoelde termijnen van vierentwintig uur na de aankomst van de gedetineerde op het grondgebied van het Rijk en van ten hoogste een maand werden nageleefd. Bij gebrek aan verhoor binnen de vierentwintig uur of in geval van niet-naleving van de in de paragraaf 5, eerste lid, bedoelde termijnen wordt de verdachte in vrijheid gesteld. Indien de onderzoeksrechter oordeelt dat de hechtenis moet worden gehandhaafd, vaardigt hij een aanhoudingsbevel uit overeenkomstig artikel 16 van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis⁽¹³⁴⁾.

61. In de Memorie van Toelichting wordt verduidelijkt dat de aanhangigmaking van de onderzoeksrechter zoals bepaald in artikel 2, §5 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek in overeenstemming is met artikel 5 EVRM zoals geïnterpreteerd door het EHRM in de arresten Medvedyev en Rigopoulos⁽¹³⁵⁾. Bovendien werd ook onderstreept dat de bepaling van artikel 2 van deze wet slechts geldt in geval van vervolging in België; in geval de vervolging niet in België wordt ingesteld en de door de Belgische militairen aangehouden persoon naar een andere Staat moet worden overgebracht, geldt het recht van de Staat die de vervolging zal instellen, in welk geval de regels van artikel 2 dus niet van toepassing zullen zijn⁽¹³⁶⁾. Indien een persoon toch naar België zou zijn overgebracht doch tegen hem vervolging niet langer wordt ingesteld of jegens wie het aanhoudingsbevel is verstreken, geldt ten aanzien van hem integraal de Vreemdelingenwet; aldus kan hem een bevel om het grondgebied te verlaten, worden bezorgd⁽¹³⁷⁾.

62. Het stelsel van het voorlopig aanhoudingsbevel waarin artikel 2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek voorziet, is afgestemd op wat er bestaat in het uitleveringsrecht. *"In dringende gevallen worden specifieke regels (in het onderhavige geval, artikel 5 van de wet van 15 maart 1874 over de*

⁽¹³⁴⁾ Zie artikel 2, §6, van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹³⁵⁾ Zie over deze arresten ook *infra*, nr. 72.

⁽¹³⁶⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 21.

⁽¹³⁷⁾ Verslag Hamal bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2214/002, p. 21-22.

uitleveringen), die zich buiten het toepassingsgebied van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis situeren, toegepast. Het voorlopig aanhoudingsbevel is op het vlak van de uitlevering, volgens artikel 5, lid 2 van de wet van 15 maart 1874, veertig dagen geldig. Hetzelfde voorlopig aanhoudingsbevel is, wanneer het om een vraag tot uitstel uitgaande van het internationale strafhof gaat, drie maanden geldig volgens artikel 92 van het Statuut inzake het Internationale strafhof en artikel 15 van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationale Strafgerechtshof. Er dient benadrukt te worden dat het voorlopig aanhoudingsbevel dat tegen een persoon die verdacht wordt van daden van piraterij afgeleverd wordt, maar geldig is voor de duur noodzakelijk voor zijn vervoer naar het Belgische grondgebied en dit maximum voor een maand. Wanneer het vervoer is beëindigd, blijft het aanhoudingsmandaat geldig tot vierentwintig uur na de aankomst van de gedetineerde in België⁽¹³⁸⁾."

Afdeling 3. - Verschillende hypothesen

§1. - Inleiding

63. Zoals reeds duidelijk werd gemaakt moet een onderscheid worden gemaakt tussen handelingen van maritieme piraterij die "in volle zee" worden gepleegd, buiten de "nationale" rechtsmacht of in de "exclusieve economische zone", en roverij daden die verwant zijn met maritieme piraterij in de territoriale wateren van een Staat⁽¹³⁹⁾.

Immers, het begrip "*piraterie implique que les actes incriminés sont commis en haute mer. Dès lors que les actes sont commis dans les eaux territoriales d'un Etat, il s'agit d'actes de brigandage. L'intervention relève alors de la souveraineté de l'Etat côtier*⁽¹⁴⁰⁾", tenzij specifieke uitzonderingen zouden zijn bepaald. Het is dan ook essentieelbelang om een onderscheid te maken tussen feiten die plaats vinden binnen de territoriale wateren van een Staat, in casu Somalië, en feiten die "in de volle zee" gebeuren buiten de nationale "rechtsmacht" of in de "exclusieve economische zone", dat wil zeggen in

⁽¹³⁸⁾ Memorie van Toelichting bij het Wetsontwerp betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, Parl. St., Kamer, G.Z. 2009-2010, doc 52 2215/001, p. 6.

⁽¹³⁹⁾ Zie *supra*, nrs. 10 en 38, de noot 25 en de verwijzing in die noot.

⁽¹⁴⁰⁾ F. MARTINEAU en A. SALLIOU, "Défense et sécurité", *Annuaire du droit de la mer* 2005, Paris, Pedone, (493) 496.

wateren die ik in dat geval zou omschrijven als "niet exclusief territoriale wateren van een Staat"⁽¹⁴¹⁾.

§2. - De handelingen gesteld in volle zee, buiten de zones die onder nationale rechtsmacht vallen of in de exclusieve economische zone.

64. Voor zover een Belgisch fregat opereert in niet exclusief territoriale wateren van een Staat, is het overeenkomstig de artikelen 58, tweede lid, 86, inzonderheid in fine, 100, 101 en 110.1, sub a), van het Verdrag van Montego Bay gerechtigd om een vreemd schip dat geen schip is dat overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van dat Verdrag recht heeft op volledige immuniteit, aan te houden wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat het schip zich bezig houdt met piraterij. Vermits het gaat om een uitzondering op het principe dat in volle zee de uitsluitende rechtsmacht van de vlaggenstaat geldt, dient deze uitzondering restrictief te worden geïnterpreteerd⁽¹⁴²⁾. Hoe dan ook, in dit geval kan het Belgische fregat overgaan tot een onderzoek naar het recht van het schip tot het voeren van zijn vlag en kan het te dien einde een boot naar het verdachte schip zenden onder bevel van een officier. Indien er dan na het onderzoek van de scheepspapieren verdenking blijft bestaan, kan het dan overgaan tot een nader onderzoek aan boord van het schip, welk onderzoek dient te geschieden zonder onnodige overlast te veroorzaken⁽¹⁴³⁾. Artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay geeft in zo een geval ook de bevoegdheid om de piraten te arresteren. Inderdaad, zoals reeds gezien, mag overeenkomstig die verdragsbepaling in volle zee of op andere plaatsen die buiten de rechtsmacht van enige staat zijn gelegen, iedere staat een piratenschip (of piratenluchtvaartuig) of een schip (of luchtvaartuig) dat door piraten onderscheidelijk kapers is overmeesterd en zich in hun macht bevindt, in beslag nemen, de personen aan boord arresteren en de goederen aan boord in beslag nemen. Zoals eveneens gezien, verleent deze verdragsbepaling de staten ook de mogelijkheid om terzake dergelijke feiten van maritieme piraterij jurisdictie te vestigen⁽¹⁴⁴⁾. De

⁽¹⁴¹⁾ Vgl. F. DE CLIPPELE, "Vrijwaring van de scheepvaart. Ontzetting van schepen na bezetting door derden", *Eur. Vervoersr.* 1999, (597) 602; E. SOMERS, "Piraterie maritime et droit international" in L. LE HARDY DE BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namen, Presses universitaires de Namur, 2007, (11) 18.

⁽¹⁴²⁾ Zie E. SOMERS, *Scheepvaart op zee, Internationaalrechtelijke aspecten*, Brussel, Larcier, 2004, 150.

⁽¹⁴³⁾ Artikel 110.2 van het Verdrag van Montego Bay van 10 december 1982.

⁽¹⁴⁴⁾ Het gaat om een mogelijkheid doch geenszins om een verplichting. Zie verder ook nog: E. SOMERS, "Piraterie maritime et droit international" in L. LE HARDY DE BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namen, Presses universitaires de Namur, 2007, (11) 18-19.

gerechten van de staat die de inbeslagneming heeft uitgevoerd, kunnen beslissen over de op te leggen straffen en kunnen tevens besluiten hoe gehandeld zal worden met de schepen, luchtvaartuigen of eigendommen, met inachtneming van de rechten van derden te goeder trouw⁽¹⁴⁵⁾.

65. Tot de inwerkingtreding van de twee wetten van 30 december 2009, was de mogelijkheid om in België in zo een geval piraten te bestraffen afhankelijk van een aantal specifieke voorwaarden. Inderdaad, uit het samenlezen van de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Rome enerzijds en artikel 12bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering anderzijds volgt dat dergelijke feiten van maritieme piraterij⁽¹⁴⁶⁾ – in het bijzonder deze gekwalificeerd in de zin van artikel 3.1, a) tot en met e) van het Verdrag van Rome – gepleegd in volle zee slechts konden worden bestraft in België indien zij waren gepleegd door een Belgisch onderdaan⁽¹⁴⁷⁾ dan wel de vermoedelijke dader zich op het Belgische grondgebied bevond en België deze niet uitleverde aan een Staat-Partij die zijn rechtsmacht gevestigd had met betrekking tot bedoeld strafbaar feit en een onder vreemde vlag varend schip het slachtoffer was. De conditie dat de vermoedelijke dader zich op Belgisch grondgebied bevindt, is wellicht ook vervuld wanneer het Belgische fregat overeenkomstig artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay is overgegaan tot arrestatie van de vermoedelijke dader(s) van piraterij; in zo een geval kunnen deze daders immers wellicht worden beschouwd als personen die zich op het Belgische grondgebied bevinden. Zoals Belgische koopvaardis-schepen op fictieve wijze kunnen worden beschouwd als Belgisch grondgebied⁽¹⁴⁸⁾, geldt zulks a fortiori voor Belgische militaire schepen⁽¹⁴⁹⁾. Dat de piraten zich in deze hypothese niet vrijwillig op (fictief) Belgisch grondgebied bevinden, kan geen afbreuk aan het feit dat ze zich dan toch op Belgisch grondgebied in de zin van het Verdrag van Rome bevinden⁽¹⁵⁰⁾.

⁽¹⁴⁵⁾ Artikel 105, in fine, van het Verdrag van Montego Bay.

⁽¹⁴⁶⁾ Buiten deze specifiek bedoeld in de wetten van 30 december 2009.

⁽¹⁴⁷⁾ Ongeacht of het schip in kwestie onder Belgische dan wel vreemde vlag vaart.

⁽¹⁴⁸⁾ Zie ook: B. SPRIET, “(Extra)territoriale werking van de Belgische strafwet, met enkele klassieke extraterritoriale jurisdictiegronden uit de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering” in UNION BELGO-LUXEMBOURGEOISE DE DROIT PÉNAL (uitg.), *Poursuites pénales et extraterritorialité*, Brugge, die Keure, 2002, (1) 7.

⁽¹⁴⁹⁾ Zie ook: C. VAN DEN WYNGAERT, Strafrecht, strafprocesrecht & internationaal strafrecht, Antwerpen, Maklu, 2006, 1207: "Oorlogsschepen worden beschouwd als dragers van het imperium van de staat die zij vertegenwoordigen: daarom wordt het oorlogsschip dat zich in een buitenlandse haven bevindt beschouwd als een legerkorps op vreemd gebied en als dusdanig behandeld."

⁽¹⁵⁰⁾ Zie G. POISSONNIER, "Les pirates de la Corne de l'Afrique et le droit français" *D.* 2008, (2097) 2098.

66. Ingevolge artikel 3, §1 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee, zijn misdrijven van piraterij op volle zee niet alleen principieel strafbaar naar Belgisch recht, maar kan vervolging in België ingevolge artikel 3, §§ 1 en 2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek ook indien deze misdrijven zijn gepleegd aan boord van een Belgisch schip of wanneer de verdachten door Belgische militairen werden aangehouden. In dat laatste geval kan het zijn dat ook andere schepen die niet onder Belgische vlag varen daarvan het slachtoffer werden en dat helemaal geen Belgische slachtoffers betrokken zijn. Tot vervolging in deze gevallen – met uitzondering van het geval waarin het misdrijf wordt gepleegd aan boord van een Belgisch schip dat immers geacht wordt te zijn gepleegd op Belgisch grondgebied⁽¹⁵¹⁾ – zal echter enkel kunnen worden beslist tot vervolging door de federale procureur. Ook al kan in deze gevallen het arresteren van piraten op volle zee, buiten de zones die onder nationale rechtsmacht vallen of in de exclusieve economische zone, ook worden gesteund op de artikelen 105 en andere van het Verdrag van Montego Bay, thans geeft ook artikel 2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek daarvoor een bevoegdheid. Immers, op grond van laatstvermelde bepaling, kan de persoon die op heterdaad wordt betrapt bij piraterij in de zin van de artikelen 3 en 4 van de wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee of tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld met betrekking tot een dergelijk misdrijf bestaan, van zijn vrijheid worden beroofd hetzij op initiatief van de commandant van een schip bedoeld in artikel 5, §1, van voornoemde wet, hetzij op initiatief van de commandant van een Belgisch militair beschermingsteam aan boord van een burgerschip.

§3. - De handelingen gesteld in de territoriale wateren van een andere Staat dan België en meer bepaald in de territoriale wateren van SOMALIE.

67. Zoals gezien, voorziet het Verdrag van Montego Bay slechts in een mogelijkheid van aanhouding van piraten en vervolging ervan in de niet exclusief territoriale wateren⁽¹⁵²⁾; een tussenkomst op het territorium van een andere Staat of in diens territoriale zee zonder diens

⁽¹⁵¹⁾ Zie artikel 3, §1 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹⁵²⁾ Artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay. Herinnering: zie ook de artikelen 58, tweede lid, 86, inzonderheid in fine, 100, 101 en 101, tweede lid, a), van het Verdrag.

akkoord is derhalve niet mogelijk op die grondslag⁽¹⁵³⁾. Toch is daarvoor thans wél een grondslag op internationaal vlak, met name in de gecombineerde Resoluties van de Veiligheidsraad 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008), 1846 (2008), 1897 (2009) en 1950 (2010) van 2 juni 2008 om onder de in die Resoluties gestelde voorwaarden de territoriale wateren van Somalië binnen te gaan.

Deze Resoluties op de grondslag van Hoofdstuk VII van het Handvest van de Verenigde Naties vormen een uitzondering op de principiële exclusieve bevoegdheid van de vlaggenstaat⁽¹⁵⁴⁾. In feite kan men zeggen dat de bevoegdheid die artikel 105 van het Verdrag van Montego Bay verleent aan een Staat als gevolg van deze Resoluties wordt uitgebreid tot de territoriale zee van Somalië⁽¹⁵⁵⁾.

68. Op die grondslag en onder de in deze Resoluties gespecificeerde voorwaarden kan een Belgisch fregat gerechtigd zijn om in de Somalische territoriale wateren tot aanhouding van piraten over te gaan; de Resoluties spreken immers over het gebruik van "alle middelen" noodzakelijk om piraterij en gewapende overvallen op zee te bestrijden. Of in deze gevallen in de periode voor de wetgeving van 30 december 2009 de mogelijkheid bestond om in België tot vervolging over te gaan, hing er van af. Dit zou enkel gekund hebben indien – gelet op het samenlezen van de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Rome – de gepleegde feiten gericht waren tegen een onder Belgische vlag varend schip of aan boord van een Belgisch vlag varend schip werden gepleegd of indien de feiten werden gepleegd door een Belgisch onderdaan⁽¹⁵⁶⁾ dan wel de vermoedelijke dader zich op het Belgische grondgebied bevindt en België deze niet uitleverde aan een Staat-Partij die zijn rechtsmacht had gevestigd met betrekking

⁽¹⁵³⁾ Cfr. P. GAUTIER, "Quelques observations sur le soi-disant caractère inadapté du droit international face aux actes de criminalité en mer" in L. LE HARDIJ DE BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namur, Presses universitaires de Namur, 2007, (51) 53; G. POISSONNIER, "Les pirates de la Corne de l'Afrique et le droit français" *D.* 2008, (2097) 2099; E. SOMERS, "Piraterie maritime et droit international" in L. LE HARDIJ DE BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namur, Presses universitaires de Namur, 2007, (11) 29.

⁽¹⁵⁴⁾ Zie *supra*, nr. 7; Zie J.F. LECLERCQ, "La lutte contre la piraterie moderne entravant la circulation maritime et le droit fondamental des Nations Unies", *Dr. marit. franç.*, Décembre 2010-720, p. 951 e.vlg. (uittreksels); *Pas.* 2010; "De strijd tegen de moderne piraterij die de scheepvaart belemmert en het fundamenteel recht van de Verenigde Naties", *A.C.* 2010; *R.W.* 2010-11, p. 1026 e.vlg.; J.P.A. – R.H.A. Januari – Februari – Maart 2010, p. 3, nrs. 16 en 26 tot 30; L. LE HARDY DE BEAULIEU, "Le terrorisme maritime" in L. LE HARDIJ DE BEAULIEU (uitg.), *Criminalité et trafics maritimes: des enjeux politiques aux conséquences juridiques*, Namur, Presses universitaires de Namur, 2007, (31) 45.

⁽¹⁵⁵⁾ T. TREVES, "Piracy, Law of the Sea, and Use of Force: Developments off the Coast of Somalia", *European Journal of International Law* 2009, (399) 408.

⁽¹⁵⁶⁾ Ongeacht of het schip in kwestie onder Belgische dan wel vreemde vlag vaart.

tot bedoeld strafbaar feit en een onder vreemde vlag varend schip het slachtoffer was. Wat dit laatste betreft kan ook hier worden geoordeeld dat de conditie dat de vermoedelijke dader zich op Belgisch grondgebied bevindt, wellicht ook vervuld zal geweest zijn gelet op de bevoegdheid om tot aanhouding over te gaan ingevolge de voormelde Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties en omwille van het feit dat Belgische oorlogsschepen als verlengstuk van het Belgische grondgebied kunnen worden aanzien.

69. Ingevolge artikel 3, §3 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee dat bepaalt dat de misdrijven bedoeld in de eerste twee paragrafen van dat artikel die in een andere maritieme zone dan de volle zee gepleegd worden, gelijkgesteld worden met daden van piraterij bedoeld in de eerste twee paragrafen, in de mate bedoeld in het internationaal recht, worden ook de gevallen die zich in de territoriale wateren van Somalië voordoen, geviseerd voor zover een optreden daartegen toegelaten is ingevolge bovenvermelde Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. Deze Resoluties kunnen dan worden beschouwd als het internationaal recht waarvan sprake in artikel 3, §3 van voormelde wet. In de mate waarin ingevolge deze Resoluties en de Europese maatregelen, een dwingende actie van een Belgisch militair schip zou plaats vinden in de territoriale wateren van Somalië ten aanzien van een misdrijf van piraterij dat zich in die territoriale wateren afspeelde, is vervolging in België mogelijk ingevolge artikel 3 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek. Indien dergelijk feit van maritieme piraterij zou plaats vinden aan boord van een Belgisch schip kan ingevolge artikel 3, §1 van die laatste wet, vervolging in België plaats vinden. Vervolging op beslissing van de federale procureur kan in zo een geval ook indien de feiten tegen een Belgisch schip zijn gepleegd of de verdachten door Belgische militairen werden aangehouden⁽¹⁵⁷⁾.

§4. - De handelingen op het grondgebied van een andere Staat dan België en meer bepaald SOMALIE.

70. Ter herinnering wijs ik erop dat met de Resolutie 1851 (2008) van 16 december 2008 verleende de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties derde staten en regionale organisaties machtiging om op het grondgebied

⁽¹⁵⁷⁾ Artikel 3, §2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

van Somalië alle noodzakelijke maatregelen te nemen teneinde piraterij en gewapende zeeroof aan banden te leggen, mits de Overgangsregering van Somalië vooraf de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties over hun rol in de regio heeft ingelicht en zij handelen in overeenstemming met het internationale humanitaire recht en de rechten van de mens. Op die grondslag en onder de gespecificeerde voorwaarden kunnen Belgische militairen gerechtigd zijn om op Somalisch grondgebied tot aanhouding van piraten over te gaan; de Resolutie spreekt immers over het gebruik van "alle noodzakelijke maatregelen" teneinde piraterij en gewapende zeeroof aan banden te leggen. Deze machtiging werd met twaalf maanden verlengd door middel van Resolutie 1897 (2009) van 30 november 2009. Of in deze gevallen in de periode tot de wet van 30 december 2009 de mogelijkheid bestond om in België tot vervolging over te gaan, hing er van af. Dit zou enkel mogelijk geweest zijn indien - gelet op het samenlezen van de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Rome - de gepleegde feiten gericht waren tegen een onder Belgische vlag varend schip of aan boord van een Belgisch vlag varend schip werden gepleegd of indien de feiten werden gepleegd door een Belgisch onderdaan¹⁵⁸) dan wel de vermoedelijke dader zich op het Belgische grondgebied bevindt en België deze niet uitleverde aan een Staat-Partij die zijn rechtsmacht met betrekking tot bedoeld strafbaar feit had gevestigd en een onder vreemde vlag varend schip het slachtoffer was. Wat dit laatste betreft kan ook hier worden geoordeeld dat de conditie dat de vermoedelijke dader zich op Belgisch grondgebied bevindt, wellicht ook vervuld zal geweest zijn gelet op de bevoegdheid om tot aanhouding over te gaan ingevolge de Resolutie 1851 (2008) van 16 december 2008 en van zodra de betrokkenen aan boord van het Belgische fregat zijn gebracht en omwille van het feit dat Belgische oorlogsschepen als verlengstuk van het Belgische grondgebied kunnen worden aanzien.

71. De wetten van 30 december 2009 lijken daaraan niet veel te veranderen. Immers, de bevoegdheid om in voorkomend geval op het grondgebied van SOMALIE tot het vasthouden van piraten over te gaan, kan gesteund worden op bovenvermelde Resoluties van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties. In zoverre de betrokkenen zich schuldig hebben gemaakt aan de in de artikelen 3 en 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij bedoelde misdrijven is in België ook vervolging mogelijk; ingeval de misdrijven gepleegd zijn aan boord van een Belgisch schip is dit zonder meer het geval, in

¹⁵⁸) Ongeacht of het schip in kwestie onder Belgische dan wel vreemde vlag vaart.

de andere gevallen kan vervolging ingevolge beslissing van de federale procureur⁽¹⁵⁹⁾. Overigens zou vrijheidsberoving ook in dit geval kunnen worden gesteund op artikel 2, §1 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek dat immers ook toelaat dat personen tegen wie ernstige aanwijzingen van schuld met betrekking tot een misdrijf bedoeld in de artikelen 3 en 4 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij van hun vrijheid worden beroofd hetzij op initiatief van de commandant een Belgisch oorlogsschip of een ander Belgisch schip met kentekens waaruit duidelijk blijkt dat het in dienst van de Staat is, hetzij op initiatief van de commandant van een Belgisch militair beschermingsteam aan boord van een burgerschip.

§5. - De moeilijkheden verbonden aan berechting in BELGIE

72. Los van de hierboven weergegeven mogelijkheden van berechting in België is het niet uitgesloten dat, indien een Belgisch fregat piraten van hun vrijheid berooft, er toch de voorkeur aan wordt gegeven hen niet in ons land te berechten; wellicht is een berechting ervan in KENIA dan wel in de SEYCHELLEN overeenkomstig de bovenvermelde overeenkomsten tussen de Europese Unie en de beide Staten KENIA verkieslijker. Berechting in KENIA of in de SEYCHELLEN vermijdt bovendien mogelijks gelijkaardige beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens zoals deze in de zaken Rigopoulos van 12 januari 1999⁽¹⁶⁰⁾ en Medvedyev van 10 juli 2008⁽¹⁶¹⁾; die zaken

⁽¹⁵⁹⁾ Zie de artikelen 3, §§ 1 en 2 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek.

⁽¹⁶⁰⁾ EHRM nr. 37388/97, 12 januari 1999, Rigopoulos t. Spanje. In deze zaak werd het verzoek onontvankelijk verklaard. Het EHRM verklaarde in alle geval: "(...) *the Court considers that, having regard to the wholly exceptional circumstances of the instant case, the time which elapsed between placing the applicant in detention and bringing him before the investigating judge cannot be said to have breached the requirement of promptness in paragraph 3 of Article 5.*"

⁽¹⁶¹⁾ EHRM nr. 3394/03, 10 juli 2008, Medvedyev t. Frankrijk, *NJB* 2008, 2074. In die zaak maakten de verzoekers deel uit van de bemanning van een vrachtschip waaraan de Franse overheden in het kader van de bestrijding van de internationale handel in verdovende middelen vernamen dat het mogelijk belangrijke hoeveelheden drugs vervoerde. De zeevaartoverheden gingen bijgevolg over tot de onderschepping ervan op volle zee voor de Kaapverdische Eilanden en vervolgens tot de omleiding ervan naar de haven van Brest in Frankrijk. De verzoekers beweerden het slachtoffer te zijn van een arbitraire vrijheidsberoving door hun gevangenschap op het schip gedurende 13 dagen onder het toezicht van het Franse leger, vervolgens van hun voorlopige hechtenis – gedurende twee dagen voor de enen, drie dagen voor de anderen – bij hun aankomst in Brest. Zij beriepen zich op art. 5.1 EVRM om de onwettigheid van hun vrijheidsberoving aan te klagen, onder meer ten aanzien van het internationale recht. Zij beklagden zich er eveneens over, vanuit het standpunt van art. 5.3 EVRM, dat zij 15 tot 16 dagen moesten wachten alvorens te worden voorgeleid voor een magistraat die bij wet gemachtigd was om de gerechtelijke functie te vervullen. Het EHRM besluit dat de verzoekers niet op wettelijke wijze van hun vrijheid werden beroofd en dat art. 5.1 EVRM werd geschonden. Overwegende dat de duur van deze vrijheidsberoving echter gerechtvaardigd was door 'volkomen uitzonderlijke omstandigheden', onder meer door de onvermijdelijke termijn van de weg die het schip heeft moeten afleggen naar Frankrijk, besluit het Hof tot de niet-schending van art. 5.3 EVRM.

betreffen immers gevallen waarin misdadigers op zee werden gevat en voor de rechter werden gebracht in een Europese staat, niet zonder vooraf een lange zeereis aan boord van het vreemde schip te hebben meegemaakt. In deze zaken toetste het EHRM immers de lange detentieperiode aan artikel 5 EVRM. Ook al is het in geval van piraterij voor de kust van SOMALIE niet zo waarschijnlijk dat het EHRM gelijkaardige arresten zou wijzen, mede gelet op de brede machtiging die door de vermelde Resoluties van de Veiligheidsraad wordt verleend, blijkt niettemin "*that a court like the ECtHR will tend to interpret the law of the sea and international law rules in such a way as to offer maximum protection to the individuals involved*"¹⁶²). Zelfs wanneer de Belgische wetgever de in artikel 2, §5 van de Wet van 30 december 2009 betreffende de strijd tegen piraterij op zee en tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde aanhangigmaking van de onderzoeksrechter in overeenstemming acht met voornoemd artikel 5 EVRM zoals geïnterpreteerd door het EHRM in de arresten Medvedyev en Rigopoulos, is het toch niet uitgesloten dat géén probleem rijst vanuit het oogpunt van de verenigbaarheid met het EVRM. Er dient bijvoorbeeld rekening te worden gehouden met de SALDUZ-rechtspraak, zelfs als men, terecht, van oordeel is dat de enige vraag die daarbij rijst de veroordeling betreft van een verdachte op grond alleen van zijn zijn zelfbeschuldigende verklaringen aan een politiemann of een onderzoeksrechter buiten de aanwezigheid van een advocaat. De aanwezigheid van die advocaat naast die van de onderzoeksrechter dient bijgevolg te worden aanbevolen in dat geval.

Om die reden alsook omwille van de hoge kosten die verbonden zijn aan berechting in een Europees land, is het niet onmogelijk dat, zelfs in geval Belgische militairen piraten van hun vrijheid beroven, er toch de voorkeur wordt aan gegeven piraten te berechten in Kenia of in de SEYCHELLEN zoals de overeenkomsten tussen de Europese Unie en die landen toelaten. Ook Minister van Defensie Pieter De Crem verklaarde overigens dat het, ondanks de nieuwe Belgische wetgeving, de bedoeling is piraten eerst in de eigen regio te laten berechten en wees eveneens op het probleem dat zou kunnen rijzen van wat met de piraten in België zou moeten gebeuren eens ze hier zijn veroordeeld en hun straf hebben uitgezeten¹⁶³).

Afdeling 4. - De Noordzee: laatste twistappel?

¹⁶²) T. TREVES, "Piracy, Law of the Sea, and Use of Force: Developments off the Coast of Somalia", *European Journal of International Law* 2009, (399) 409. Over artikel 5 EVRM, zie supra, noot 27.

¹⁶³) *De Standaard*, 15 januari 2010.

73. Maanden samenleven op een fregat kan tot spanningen leiden, net zoals het leven op vaste grond trouwens. Nochtans leeft men, anders dan bij de landmacht, dag en nacht in een zeer beperkte ruimte. Blijkbaar haalt de korpsgeest het van de communautaire tegenstellingen en aarzelen ook de Franstaligen niet om "bij te tekenen" voor de operatie ATALANTA⁽¹⁶⁴⁾.

Dat voorbeeld van geslaagd federaal samenleven is verheugend, want ik wil meegeven aan diegenen die de ontmanteling van de Belgische Staat voorstaan ⁽¹⁶⁵⁾, dat de gevolgen van een dergelijke politiek op internationaal vlak onvoorzienbare gevolgen kunnen hebben. Immers de autonome haven van LUIK is thans de grootste inlandse haven in België en derde grootste in Europa en heeft zich gespecialiseerd in de belangrijke en moderne intermodale communicatie. Slechts 15 uur vaartijd scheidt de Luikse haven van de haven van Antwerpen en 24 uur van die van Rotterdam. Bovendien staat de Internationale gemeenschap zeer afkerig tegenover conflicten over toegang tot de zee of tot een haven.

Het Albertkanaal dat de verbinding vormt tussen de autonome haven van Luik en de haven van ANTWERPEN dat op 30 juli 1939 te Luik werd ingehuldigd tijdens de Waterwereldtentoonstelling, telt sluizen over een afstand van 130km. Jaarlijks wordt gemiddeld veertig miljoen ton vracht verscheept en sinds 1997 kunnen boten van 9.000 ton het kanaal bevaren.

De autonome haven van LUIK is belangrijk en dat heeft heel wat gevolgen.

74. Het zeeruim wordt traditioneel geassocieerd met vrijheid en zelden met toe-eigening, en bijna nooit met uitsluiting. Een stuk verplaatsen verstoort het hele internationale schaakspel. Wanneer een Staat wordt ontmanteld met alle gevolgen van dien op het vlak van zeerecht komt men terecht in een situatie waarmee men geen raad weet. Vooruitzichten kloppen niet meer en de codificaties verliezen hun waarde om dat de

⁽¹⁶⁴⁾ Zie F. DELEPIERRE, "Contre les pirates dans le GOLFE D'ADEN", Le Soir van 2 en 3 oktober 2010, p. 8 en 9. Over het algemeen wordt trouwens in het "Jaarverslag 2009" van het federaal Parket gewag gemaakt van vrij weinig feiten die werden gepleegd aan boord van een Belgisch militair vaartuig buiten de Belgische territoriale wateren. In dat "Jaarverslag 2009", wordt op p. 217 gewag gemaakt van een aantasting van de eerbaarheid en openbare zedenschennis, opzettelijke slagen en verwondingen en geweldpleging jegens een meerdere aan boord van het fregat "LOUISE-MARIE", en, aan boord van de mijnenjager "ASTRA", van openbare zedenschennis.

⁽¹⁶⁵⁾ Zie met name LE Soir van 23 augustus 2010, p.3, Le Soir van 24 augustus 2010, p. 5 en Le Soir van 13 september 2010, p. 14.

verdragsluitende Staten redelijkerwijze geen scenario hebben bedacht dat voorziet in hun eigen verdwijning.

De zucht naar zee van een ingesloten Staat of van een Staat met een uiterst enge toegang tot de zee mag niet worden onderschat. Het voorbeeld van BOLIVIE spreekt in dat verband boekdelen. Pas sinds een recent akkoord van oktober 2010 tussen de Peruviaanse en de Boliviaanse presidenten (¹⁶⁶), kwam een einde aan een voor BOLIVIE ware Staatszaak die ontstond toen het land zijn uitweg op de STILLE OCEAAN verloor na de rampzalige PACIFIC-oorlog van 1879-1883. In dezelfde gedachtenorde neemt men ook aan dat de uiterst smalle kustlijn van IRAK een van de redenen was waarom het regime van SADDAM HUSSEIN in 1990 KOEWEIT wilde annexeren(¹⁶⁷).

Kiest men voor dat soort conflict dat onvermijdelijk een internationaal karakter krijgt? Het staat niet aan mij die vraag te beantwoorden maar ik heb wel de plicht dat probleem aan de orde te brengen. Meer nog, ik dien erop aan te dringen dat dienaangaande allen die in BELGIE met het vervoer zijn begaan, inzonderheid het vervoer over zee en over de binnenwateren, worden geraadpleegd.

Afdeling 5. - Besluit.

75. In een studie die in december 2010 in het Belgisch Militair Tijdschrift - Revue Militaire Belge werd gepubliceerd heeft kapitein ter zee Michel HOFMAN, Deputy Force Commander bij de European Union Navy Force (EUNAVFOR) geschreven:

"L'action des forces navales est dissuasive mais elle permet naturellement l'interception des 'Pirate Action Groups' (PAG). Afin d'éviter que ceux-ci n'opèrent impunément, la mise en place d'un cadre répressif efficace permettant la poursuite, le jugement et l'emprisonnement des pirates est indispensable, mais cet objectif est plus complexe à atteindre. Force est de reconnaître que les solutions juridiques sont insuffisantes et les lacunes dans les législations nationales sont plutôt la règle. Les pirates en exploitent admirablement les points faibles lorsque, dès qu'ils sont repérés, toutes les preuves potentielles sont jetées par-dessus bord. Des accords entre l'U.E. et le

(¹⁶⁶) Zie Le Soir van 21 oktober 2010, p. 11. Het akkoord van oktober 2010 bekrachtigt een protocol van 1992: een concessie van 5 km kustlijn wordt door PERU aan BOLIVIE toegekend voor 99 jaar.

(¹⁶⁷) Daarover, zie S. KARAGIANNIS, "La succession d'Etats et le droit de la mer", Rev.b.dr.intern. 2006-2, vol. XXXIX, p. 459 tot 463 en de noot 6.

KENYA ou les SEYCHELLES ont été laborieux à négocier et ont été entre-temps dénoncés par le KENYA. Les possibilités de poursuite diminuent donc et, très souvent, les navires de guerre sont amenés à relâcher les suspects" (¹⁶⁸).

Maar kapitein ter zee Michel HOFMAN gaat onmiddellijk verder:

"Au niveau international, sous l'impulsion de l'O.N.U., des réflexions sont en cours afin de trouver des solutions juridiques pour doter les pays de la zone d'une structure judiciaire viable et durable. La BELGIQUE n'est pas en reste puisqu'elle est une des premières nations à s'être dotée d'une nouvelle législation sur la piraterie" (¹⁶⁹).

Luitenant-kolonel Chris DE COCK onderzoekt het probleem van het vasthouden van personen in het kader van militaire operaties en van de desbetreffende verantwoordelijkheid van de militaire overheid, en schrijft terecht:

"De problematiek van het vasthouden van personen beperkt zich uiteraard niet enkel tot het Afghaanse operatietoneel, maar strekt zich uit tot alle operaties waaraan Belgische militairen deelnemen. De vraag rijst dus welke stappen ondernomen kunnen/moeten worden om de problematiek van detentie te regelen. (...) Tot slot kan de commandant steeds terugvallen op zijn 'legal advisor', die erop kan toezien dat de gronden voor de detentie vervuld zijn en die hem met juridisch onderbouwd advies bijstaan bij alle stappen van het detentieproces" (¹⁷⁰).

*

* *

Referendaris Tom Boute heeft ons op tragische wijze verlaten op 27 oktober 2010.

(¹⁶⁸) M. HOFMAN, "Atalanta", Belgisch Militair Tijdschrift – Revue Militaire Belge 2010, nr. 1, december 2010, p. 21 en 22.

(¹⁶⁹) M. HOFMAN, "Atalanta", Belgisch Militair Tijdschrift – Revue Militaire Belge 2010, nr. 1, december 2010, p. 22.

(¹⁷⁰) C. DE COCK, "Militaire operaties en de detentiepolitiek", Belgisch Militair Tijdschrift – Revue Militaire Belge 2010, nr. 1, december 2010, p. 41 en 42. Over de bezorgdheid van de Franse wetgever over de belangrijke rol van de bevelhebbers van schepen van de Staat, zie L. BALMOND, "Chronique des faits internationaux du 15 septembre au 15 décembre 2010. – Loi n° 2011-13 du 5 janvier 2011 relative à la lutte contre la piraterie et à l'exercice des pouvoirs de police de l'Etat en mer (JORF n° 0004 du 6 janvier 2011, p. 374)", Rev. gén. dr. internat. 2011, nr. 1, Deel 115, p. 194 en 195.

Iedereen waardeerde zijn vele kwaliteiten.

Momenten van crisis en pijn zijn voor ieder van ons beproevend maar helaas maken ze deel uit van ons bestaan. Dat spoort ons aan om over de essentie na te denken.

Bij het overlijden van Tom stortte onze wereld in elkaar. Maar tegelijk hebben we het onderscheid ervaren tussen wat echt belangrijk is en hetgeen slechts van voorbijgaande aard is. En de fundamentele vraag van ons bestaan weerklinkt in onze gedachten zoals ze destijds de profeet HABACUC reeds beroerde toen hij vaststelde dat de vijgenbomen geen vruchten meer droegen en de wijnstokken geen druiven meer voortbrachten: uit wie en waaruit kan ik mijn vreugde putten? Uit wie en waaruit kan ik mijn vreugde putten, en dit zowel in het dagelijks leven als in momenten waar ik geen vat op heb?

Laat de glimlach van Tom dit gerechtelijk jaar ons het koste wat het kost de kracht geven om door te gaan.

Voor de Koning vorder ik dat het Hof tijdens het nieuwe gerechtelijk jaar zijn werkzaamheden voortzet.